

خبرنامه

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

سال اول، شماره سوم، خرداد ۱۳۸۹

چهارشنبه ۱۲ خرداد

گزارش نشست چپستی باور

که وارد مقوله معرفت می‌شدند، در نظر است. بنابراین، محدود کردن چنین مدعیاتی اهمیت دارد. به عبارت دیگر معرفت‌شناسان می‌خواهند بگویند که همه باورها مورد نظر معرفت‌شناسی نیست.

وی همچنین افزود: آنچه واقعاً باور است و می‌تواند در تعریف معرفت به کار رود گزاره‌هایی است که نقدپذیر باشند و امکان توجیه صلیق و کذب آن وجود داشته باشد. در غیر این صورت ما با مدعای معرفتی سر و کار نخواهیم داشت و این گزاره‌ها به ظاهر وارد بازی معرفتی شده‌اند.

بنابراین مرزبندی بین شبه باور و باور برای متفکر بسیار مهم و حیاتی است. البته توجه به این نکته توجهی مدرن است. اگر بپذیریم که مدرنیته دوران نقد است، این سوال برای فیلسوفان مدرن پیش می‌آید که کدام باورها نقدپذیر است.

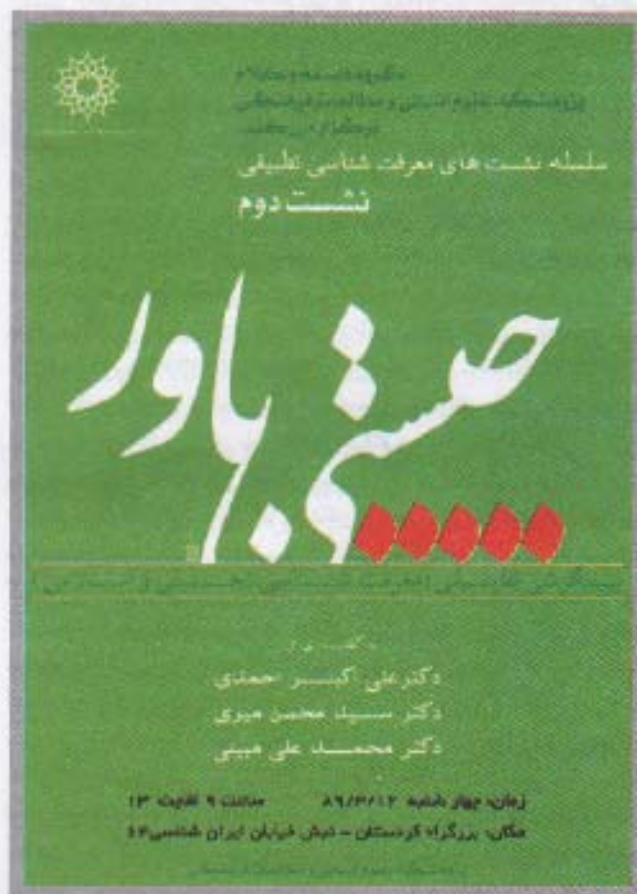
وی اشاره کرد که این بحث از کانت آغاز شده است، و کانت معتقد بود که مدعیات متافیزیکی باور به معنای دقیق کلمه نیستند و صلیق و کذب آن‌ها را نمی‌توان بررسی کرد که این بحث در هگل و مارکس و دیگر فیلسوفان مدرن نیز ادامه پیدا کرد. اما در زمانه ما اندیشه‌های ضدمدرنی شکل گرفتند که راه را برای سوژه تنگ و امکان باور عقلانی را از آن سلب کرده‌اند.

وی خاطرنشان کرد: فلسفه‌های تحلیلی در زمره فلسفه‌های مدرن محسوب می‌شوند که در واقع ادامه دهنده پروژه کانت در بحث باور هستند. هرچند فیلسوفان تحلیلی به اندیشه یماهو اندیشه کاری ندارند، بلکه به زبان می‌پردازند.

احمدی در ادامه به دیدگاه ویتگنشتاین در این باره پرداخت و گفت: در ویتگنشتاین اول امکان صدق و کذب تنها برای جملات تجربی ممکن است. در حالی که منطق، ریاضیات، هنر و متافیزیک خارج از این بحث قرار می‌گیرند. این رویکرد در حلقه وینی‌ها بسیار مورد توجه قرار گرفت و آن‌ها باور به معنای دقیق کلمه را همین باورهای تجربی قلمداد کردند، این در حالی است که نزد پوپر، متافیزیک تا حدی اجنبی شد.

وی افزود: حتی اگر ما همین باورهای تجربی را در نظریه‌گیری سرنوشت این بحث در فلسفه تحلیلی بسیار عبرت‌آموز است. چراکه از دهه ۷۰ شرایط به نحوی پیش رفت که فیلسوفان تحلیلی حتی نتوانستند باورهای تجربی را هم به عنوان باورهای صدق و کذب‌بردار حفظ کنند، تا جایی که در بحث‌های توماس کوهن و سپس فایریند ارزیابی باورها و روش‌ها مورد پرسش قرار گرفتند.

این استاد فلسفه ادامه داد: این گریز به سمت نسبییت حتی گریبان پوپر را هم گرفت. وی در آثار فلسفی خودش چنین می‌گوید که حتی گزاره‌های مشاهده‌ای هم باید به اجماع دانشمندان گذاشته شود و از این‌جاست که باب هرمنوتیک برای فلسفه علم پوپر گشوده می‌شود.

دومین نشست معرفت‌شناسی تطبیقی با موضوع «چپستی باور» روز چهارشنبه ۱۲ خردادماه با سخنرانی علی اکبر احمدی، سید محسن میری و محمدعلی مبینی در محل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

مرزبندی میان باور و شبه‌باور در جهان مدرن اهمیت یافته است

دکتر علی اکبر احمدی به عنوان اولین سخنران درباره مفهوم باور در فلسفه تحلیلی سخن گفت. وی با تأکید بر اینکه باور مورد بحث در اینجا همان عنصری است که در تعریف کلاسیک معرفت وجود دارد، گفت: اینکه آیا هر مدعایی می‌تواند نقش معرفتی داشته باشد، یا فقط بعضی معتقدات هستند.

جاذبه اهریمن

جلد اول

مؤلف: سید حسین نصر

مترجم: سید کاظم موسوی

ویراستار: بهمن ولی

ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مدیر نشر: ناصر عرفانی

ناظر چاپ: محمد اسماعیل زارع

طرح و اجرای جلد: سجاد کلباسی

چاپ اول: ۱۳۷۲ چاپ دوم: ۱۳۸۸

تولذ: ۱۰۰۰ صفحه چاپ و صحافی: آزاد

ردیف انتشار: ۸۸-۵۷ بهار ۹۰۰۰۰۰۰۰۰

با واقع مدنظر نیست، بلکه درستی و خوبی فرد را می‌رساند، اما گاهی این تصدیق متعلق خیر قرار می‌گیرد مثل این که من فلان گزاره را تصدیق می‌کنم که در اینجا بحث مطابقت با واقع مطرح می‌شود.

میری در ادامه در خصوص معنای اصطلاحی تصدیق در منطق و فلسفه گفت: علم را به علم حضوری و حصولی تقسیم کرده‌اند. در علم حصولی که خود به تصویری و تصدیقی تقسیم می‌شود، می‌گویند یک واسطه ذهنی بین ما و واقعیت عمل می‌کند. در همین مرحله تصدیق است که ما می‌کوشیم چیزی را رد یا اثبات کنیم.

این پژوهشگر فلسفه سپس از دو معنای تصدیق یاد کرد و گفت: برخی تطبیق را از جنس علم حصولی می‌دانند و برخی آن را چنین نمی‌دانند بلکه فعل نفس می‌دانند. حال اگر ما باور را با توجه به تعریف اول در نظر بگیریم، طبیعاً باور چیزی غیر از علم حصولی و تصدیق خواهد بود. اما اگر بگوییم تصدیق عبارت است از فعل نفسانی در این صورت به نظر می‌رسد که باور با این امر یعنی فعل نفسانی یکی و یا ملازم با آن است.

میری در ادامه با اشاره به دو گونه کاربرد باور در زبان انگلیسی تصریح کرد: ما گاه می‌گوییم I believe in god و گاه می‌گوییم I believe that A is B. در واقع ما در اولی یک امر تصویری را متعلق باور قرار داده‌ایم و در دومی یک گزاره متعلق باور ما قرار گرفته است.

وی خاطر نشان کرد: برخی معتقدند بین باور ما به یک امر تصویری یا یک تصدیقی تفاوت وجود دارد، اما به نظر می‌رسد این دیدگاه، دیدگاه قابل مناقشه‌ای است چراکه بستگی دارد منظور ما از باور چیست. ما در یک گزاره می‌گوییم "باور دارم که خدا موجود است" و در گزاره دیگر می‌گوییم "من به خدا باور دارم" در اینجا به نظر می‌رسد بین این دو تفاوتی وجود ندارد و ما وقتی می‌گوییم به خدا باور داریم گویی گفته‌ایم که خدا موجود است.

مدیر گروه فلسفه و کلام پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی خاطر نشان کرد: برخی می‌گویند "من به خدا اعتقاد دارم" یعنی من به خدا اعتماد دارم یا دل‌بستگی دارم در حالی که این تفاوت را می‌توان در گزاره‌ای که می‌گوید "من اعتقاد دارم که خدا وجود دارد" نیز لحاظ کرد. لذا تفکیک بین این دو یا قرض اینکه در هر دو جا باور را به یک معنا به کار ببریم دیگر وجهی نخواهد داشت. خواه یک تصور متعلق باور قرار گرفته باشد خواه یک تصدیق.

میری در پایان به عوامل غیر معرفتی دخیل در شکل‌گیری باورها اشاره کرد و از عوامل روحی و روانی، علاقه‌هایی که فرد به چیزی دارد، عوامل زمینه‌ای و مانند آن به عنوان نمونه‌هایی از این عوامل یاد کرد. وی با ذکر شواهدی تأکید کرد که در سنت عقلانی اسلامی نسبت به تأثیرگذاری این عوامل بر باور توجه خوبی شده است.

سخن گفتن از "چیستی باور" بحثی وجودشناختی است

دکتر محمدعلی مبینی سخنران سوم نشست چیستی باور بود. عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی قم با تأکید بر این نکته که بحث درباره چیستی باور اساساً بحثی وجودشناختی است نه معرفت‌شناختی

احمدی تأکید کرد: تعیین مرزی برای باورهایی که ماهیت عقلانی دارند و امکان توجه صنق و کذب آن‌ها وجود دارد از مدعیاتی که شبه باور هستند و چنین ماهیتی ندارند بحث آسانی نیست.

وی افزود: در معرفت‌شناسی بسیار بحث شده که چه معیاری وجود دارد که مدعیان نقدپذیر باشد یا نباشد. کانت این معیار را به صورت تاریخی مطرح می‌کند. به اعتقاد وی مدعیاتی که در طول تاریخ نقد شده‌اند، نقدپذیرند و آن‌ها نقدناپذیرند.

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی در ادامه از ویتگنشتاین دوم به عنوان یکی از فیلسوفان تحلیلی یاد کرد که معیاری را در این رابطه تعیین کرده است. او گفت: از نظر ویتگنشتاین، بازی توصیف معیاری است برای تشخیص باورهای عقلانی و غیر آن بنابراین اگر جملاتی در بازی توصیف وارد نشوند نقدناپذیرند. جمله‌ها در بازی شعر، استعاره، کنایه، امر، نهی، استفهام و مانند آن اگر چه معنا دارند اما عقلانی نخواهند بود. بنابراین از نظر ویتگنشتاین دوم، چنین جملاتی نقدپذیر نیستند.

در عین حال، از نظر ویتگنشتاین بازی درونی کردن و خصوصی کردن جمله‌هایی قاعده‌مند نیست و بنابراین به معنای دقیق کلمه نمی‌توان آن جمله‌ها را توصیف قلمداد کرد مانند من شادم، من آدم خوبی هستم و ... به زعم ویتگنشتاین باورهایی از این دست شبه باورند و دیگران نمی‌توانند در این باره وارد بحث شوند. چرا که این بازی‌ها، بازی‌های توصیف نیستند.

این استاد فلسفه با اشاره به نظر ویتگنشتاین درباره معتقدات و مدعیات دینی گفت: از نظر وی این مدعیات نمی‌توانند مدعیات عقلانی محسوب شوند و این خلاص است که آن مدعیات را باورهای معرفتی قلمداد کنیم، چون بازی دین بازی توصیف نیست. در واقع دینداران از تجربه حیرت و امنیت خود به عنوان تجربه دینی سخن می‌گویند بنابراین ویتگنشتاین با هر گونه تلاش برای رد یا اثبات مدعیات دینی مخالفت می‌کند چرا که از نظر وی ایمان یک تجربه وجودی است.

عوامل غیر معرفتی در شکل‌گیری باورها مؤثرند

دکتر سیدمحسن میری، مدیر گروه فلسفه و کلام پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دومین سخنران نشست چیستی باور بود. وی در آغاز سخنان خود با اشاره به این که در منطق و حکمت اسلامی حالت‌های روانی گوناگونی در نسبت با گزاره‌ها که از درجات مختلفی برخوردارند توجه شده است یک حالت، حالت قطع و جزم و یقین است. حالت دوم هنگامی است که ما به قطعیت در مورد یک گزاره نرسیده باشیم، بلکه حالت ظن وجود داشته باشد. یعنی احتمال خلاف در آن هم داده می‌شود. حالت سوم و چهارمی هم وجود دارد که از مرحله باور خارج می‌شود. یکی شک است و دیگری حالت مقابل ظن است که اصطلاحاً به آن وهم می‌گویند. وی با تأکید بر اینکه دو حالت اول قابل بررسی در بحث باورند افزود: بحث رابطه باور با تصدیق بحث دیگری است که می‌توان به آن توجه کرد. ما در مورد تصدیق دو اصطلاح داریم یکی لغوی و دیگری منطقی. یک معنای تصدیق در اصطلاح لغوی صادق دانستن است، یعنی گاه تصدیق چیزی یا کسی مطرح می‌شود و می‌گویید من فلانی را تصدیق می‌کنم که در آن مطابقت

پژوهشگاه علوم انسانی، ۱۳۸۹

روایتی ایرانی از حکمت، معنا و مصداق هنر
 مؤلف: دکتر محمد طرزاده
 ناشر: پژوهشگاه علوم و مطالعات فرهنگی
 مدیر نشر: ناصر زعفرانی
 ناظر چاپ: مهدی اسمعیلی زارع
 طرح و اجرای جلد: عبدالکبیر کوشش
 حرفه‌نگار و صفحه‌آرا: آرزو سببانی
 ویراستار: محبوه خدایی
 نمونه خوان: فرحناظری
 چاپ اول: ۱۳۸۹
 تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
 چاپ و صحافی: آزاد - رشتیف انتشارات: ۸۵-۸۶
 بهشت ۱۰۰۰ تهران

گفت: به نظر می‌رسد آستون به بحث کنترل ارادی داشتن در درازمدت خیلی بها نمی‌دهد. در معرفت‌شناسی معمولاً باور را درجه‌پذیر می‌دانند. وقتی ما در مقابل قضایایی قرار می‌گیریم گاهی صدق آن‌ها برای ما آشکارند که همان باورهای یقینی محسوب می‌شوند. در باور ظنی ما احتمال صدق می‌دهیم، اما اگر نه در حد ظن، احتمال صدق بدهیم آن باور باوری ضعیف خواهد بود. با این اوصاف به نظر می‌رسد که می‌توان با باور ظنی و باور ضعیف به طور آزادی مواجه شد و تصمیم گرفت که چه باوری داشت یا نداشت.

میثی سپس با مرور برخی از نظریات اندیشمندان معاصر در باره ذهن (MIND) و شناخت به موضوع تمایز میان باور و پذیرش پرداخت و گفت: اگر به این تمایز دقت شود بسیاری از مسایل حل خواهد شد. فیلسوفان علم بسیاری با استفاده از این تمایز در دو دهه اخیر مباحث خود را مطرح کردند. وی سپس به نظریات جان‌اتان کوهن اشاره کرد و افزود: وی باور را یک احساس بالقوه می‌داند. باور از نظر وی یک حالت غیرارادی است که در انسان اتفاق می‌افتد. اما پذیرش یک امر ارادی است.

میثی سپس با اشاره به نکته‌ای که مورد اختلاف جان‌اتان کوهن و آستون است سخنان خود را پی گرفت: اینکه آیا باور و پذیرش با هم قابل جمع هستند یا نه مورد اختلاف این دو است. کوهن می‌گوید ما معمولاً باورهای ما را که داریم می‌پذیریم اما آستون معتقد است این حرف بی‌معناست که من باوری داشته باشم و بعد بگویم آن را می‌پذیرم یا نمی‌پذیرم در واقع نگاه غیرارادی آستون در این بحث وی مؤثر است.

این پژوهشگر فلسفه در پایان خاطر نشان کرد: ما معمولاً به عوامل غیر معرفتی مثل عواطف و احساسات نگرش منفی داریم. بسیاری از فیلسوفان هم نسبت به این امر رویکرد منفی دارند، اما در دوران اخیر و در معرفت‌شناسی معاصر این بحث شکل گرفته است که عواطف می‌توانند نقش مثبتی هم روی باورهای ما داشته باشند.

سخنانش را آغاز کرد: ارتباطی که بحث باور با بحث توجیه دارد سبب شده است که معرفت‌شناسان هم به این موضوع بپردازند. وقتی گفته می‌شود باور گاهی قضیه مورد باور یا حالت روانی که انسان نسبت به یک قضیه پیدا می‌کند مورد نظر است. در معرفت‌شناسی باور وقتی بحث درباره توجیه است تعدادی از معرفت‌شناسان مفهومی وظیفه‌شناختی از آن را ارائه می‌کنند. موجه بودن چیزی به این معناست که آن چیز قابل سرزنش نیست هر چند برخی مخالف این نظرند. در واقع اصل بحث به این جا برمی‌گردد که آیا اراده تحت اختیار انسان است یا نه. میثی با اشاره به اینکه فیلسوفان مختلف نظرات مختلفی در این باره دارند، کوشید به نظر ویلیام آستون و دلیل وی بر این که باور تحت اراده ما نیست بپردازد.

وی تصریح کرد: وقتی از فلسفه تحلیلی حرف می‌زنیم منظورم آن معنایی است که فیلسوفان تحلیلی معاصر مثل هیلاری پاتنم به کار می‌برند. یعنی فیلسوفانی که روش استدلالی را در پیش می‌گیرند، در مقابل فلسفه قاره‌ای که این روش را نمی‌پذیرند.

این پژوهشگر فلسفه با تأکید بر اینکه آستون از جمله همین فیلسوفان تحلیلی است سخنانش را پی گرفت: آستون ابتدا می‌گوید دلیل من بر اینکه باور تحت اراده انسان نیست دلیلی تجربی است. به زعم وی میان اینکه ما می‌خواهیم باوری معین و خاص پیدا کنیم یا نه باید فرق گذاشت.

میثی در ادامه به چهار معنا برای آزادی بودن باور از نظر آستون اشاره کرد و آن‌ها را چنین برشمرد: برخی افعال ارادی‌اند یعنی می‌توان آن‌ها را فعل پایه دانست، مثل حرکت دادن دست. در دسته دوم اراده ما با واسطه صورت می‌گیرد، مثل حرکت دادن خودکار که ارادی است، اما به واسطه یک عمل دیگر که حرکت دست است انجام می‌شود.

وی تصریح کرد: این افعال خود بر دو دسته‌اند یکی افعالی هستند که فوری انجام می‌شوند مثل حرکت دادن قلم و دوم افعالی ارادی هستند که فوری انجام نمی‌شوند مثل کاهش وزن.

میثی خاطر نشان کرد: آستون با توجه به این نکات درباره آزادی بودن افعال معتقد است که باور ارادی نیست. هر چند وی می‌پذیرد که میزانی از کنترل ارادی باور در درازمدت امکان پذیر است.

این پژوهشگر فلسفه به معنای چهارمی از آزادی بودن از نظر آستون پرداخت و گفت: در تاثیرگذاری ارادی غیرمستقیم می‌توان به مثال کاهش یا افزایش وزن اشاره کرد. ما گاهی اراده نمی‌کنیم که وزن‌مان افزایش پیدا کند ولی عملاً کارهایی در زندگی انجام می‌دهیم که سبب افزایش وزن می‌شود. بنابراین درست است که ما اراده نکردیم که وزن‌مان افزایش پیدا کند، اما در واقع اعمالی انجام داده ایم که در آن‌ها صاحب اراده بوده‌ایم. البته از نظر آستون این نوع تاثیرگذاری‌ها مقبول و قابل توجه است.

میثی در ادامه از افعال ارادی‌ای سخن گفت که بر باورها تاثیرگذارند: یک دسته افعال ارادی هستند که در حوزه خاصی موجب باورهای خاصی می‌شوند و در دسته دوم اعمالی هستند که ما می‌توانیم در شیوه‌های باورسازی خود افعال کنیم، مثل حساسیت به حرف‌ها و شایعاتی که می‌شنویم.

وی سپس به بیان چند نکته انتقادی درباره نظریه‌های آستون پرداخت و

دوفصلنامه «تاریخ علوم انسانی»
 صاحب‌امتیاز: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 مدیرمسئول: دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی
 سردبیر: دکتر سیدفضل‌الله موسوی
 مدیر این شماره: دکتر سیدحسین میرجلالی
 مدیر نشر: ناصر زعفرانی
 مسئول امور اجرایی: امیر احمدی‌نژاد
 ویراستار: سیدجلال شامری لنگرودی
 نسخه‌پرداز: سماناز نوری
 چکیده‌ها به زبان انگلیسی: دکتر هادی قاسم
 حرفه‌نگار و صفحه‌آرا: فاطمه‌سوروش خوش‌چهره
 طرح جلد: سمانه کاربانی
 تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه بهاد ۲۰۰۰ تومان

سخنرانی‌ها و همایش‌های برگزار شده:

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی (گروه فلسفه و کلام) نشست تخصصی وضعیت کنونی آموزش کلام
 آیت‌الله سیدحسین مصطفوی، حجت‌الاسلام دکتر محمدتقی سبحانی، دکتر محمد مهدی اعتصامی، دکتر رضا اکبری، دکتر احمد پاکتچی، دکتر محسن جوادی، دکتر محمد سعیدی، دکتر حسین کلباسی، دکتر رضا محمدزاده، دکتر حسین هوشنگی
 ۸۹/۳/۱۶

محورها:
 کلام در جهان اسلام معاصر: وضعیت کنونی کلام شیعی، جریان‌های کلامی نوظهور آسیب‌شناسی وضعیت کنونی آموزش کلام و راهکارهای اصلاحی: آموزش کلام و منابع درسی آن در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها، آموزش کلام و منابع درسی آن در آموزش و پرورش، روش‌های نوین در آموزش تعالیم

کلامی در جهان، مسائل کلامی نوین مطرح در جوامع اسلامی

پژوهشکده علوم اجتماعی
 دکتر مهرداد نورایی
 ۸۹/۳/۱۴
 فرهنگ و جهانی شدن

پژوهشکده تاریخ
 کوروش نوروزمرادی
 ۸۹/۳/۱۹
 کورنولوژی نشریات

پژوهشکده زبان‌شناسی
 دکتر احمد صفارمقدم
 ۸۹/۳/۱۱
 آموزش زبان و فرهنگ ایران به غیر فارسی‌زبانان (ازوقا)

گروه فلسفه و کلام
 دکتر علی‌اکبر احمدی، دکتر سیدمحسن میری، دکتر محمدعلی مبینی
 ۸۹/۳/۱۲
 چیستی باور

گروه فلسفه دین
 دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی، دکتر قاسم پورحسن، دکتر محسن جوادی، دکتر سیدحسین حسینی، دکتر محمدسعیدی
 مهر ۸۹/۳/۱۹
 بررسی آراء و نظرات آنتونی فلو

گروه زبان و ادبیات فارسی شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی
 دکتر علی رواقی
 ۸۹/۳/۲۰
 جاذبه‌های جهانی ادبیات فارسی

خبر

اعطای امتیاز ویژه به دانشجویان برتر در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دانشجویان در طرح‌های پژوهشی پژوهشگاه مشارکت ۳۰٪ از دانش‌آموختگان پژوهشگاه در طرح‌های پژوهشی پژوهشگاه در صورت احراز شرایط ممتاز بودن را پیش‌بینی کرده‌ایم. آیت‌اللهی در خصوص مسائل مالی اشاره کرد: کمک‌هزینه ویژه هرماه به پذیرفته‌شدگان رتبه‌های اول تا سوم به نفر اول ماهیانه ۲۰۰۰۰۰۰ ریال، نفر دوم ماهیانه ۱۵۰۰۰۰۰ ریال، نفر سوم ماهیانه ۱۰۰۰۰۰۰ ریال به مدت ۲ سال پرداخت خواهد شد. رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی همچنین گفت: تجهیز کلاس‌ها به وسایل مدرن آموزشی، توسعه و نوسازی فضای کلاس‌های آموزشی، جذب و همکاری اساتید برجسته برای آموزش دانشجویان از دیگر مواردی است که ما در نظر گرفته‌ایم.

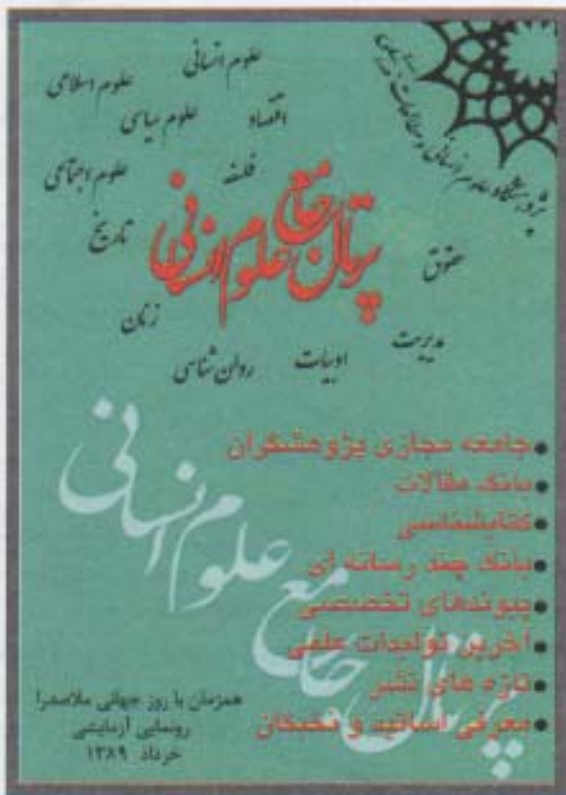
دکتر حمیدرضا آیت‌اللهی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در خصوص تخصیص امتیاز تحصیلی به داوطلبان کنکور کارشناسی ارشد، گفت: داوطلبان تحصیل در پژوهشگاه علاوه بر علاقه و استعداد پژوهشی باید از فرصت کافی برای انجام کارهای تحقیقاتی برخوردار باشند از آنجایی که در پژوهشگاه علوم انسانی برای حصول اهداف عالی راه‌کارها و تدابیر متعددی ترسیم می‌شود، برآن هستیم تا با اعطای امتیازهای تحصیلی در پژوهشگاه، مسیر را برای دست‌یافتن به اهداف خود بیشتر هموار کنیم. وی درخصوص امور پژوهشی دانشجویی گفت: پنج ساعت پژوهش‌ورزی علمی در هفته زیر نظر اساتید برجسته پژوهشگاه و ایجاد فرصت کسب تجربه علمی و عملی در پژوهش، امکان جذب همکاری

کمیته ارتقاء:

در ساعت ۱۲ - ۱۰ روز ۸۹/۳/۲، طبق دعوت قبلی ریاست محترم پژوهشگاه، گردهمایی اعضای هیئت علمی پژوهشگاه به منظور انتخاب نماینده اعضای هیئت علمی در کمیته منتخب ارتقاء، در سالن اجتماعات پژوهشگاه برگزار شد. در این جلسه، آقای دکتر سید بیوک محمدی با کسب ۳۳ رای خاتمه اکثریت‌یوبه نمایندگی اعضای هیئت علمی در کمیته منتخب ارتقاء برگزیده شدند.

یکشنبه ۲ خرداد

ناما علم و دین
 نشریه علمی - تخصصی
 سن ۱۲ و ۱۳ ش ۴۴-۴۱ / پاییز ۸۷ تا تابستان ۸۸
 شماره استاندارد بین‌المللی نشریه: ۲۵۲۰-۲۵۲۱
 صاحب امتیاز: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 مدیر مسئول: دکتر حمیدرضا ایتاللهی
 سردبیر: دکتر سجاد فریادی
 امور اجرایی: دکتر سید محمد حسینی
 مدیر نشر: ناصر زعفرانی
 ناظر فنی: مجید سمیرا زین و دلشاد باقری
 خروفتنگار و صفحه‌آرا: علی اسمعیل‌بهنیدی
 طرح و اجرای جلد: علی گلپایی

یکشنبه ۲ خرداد
 خبر

آغاز پروژه ملی پرتال جامع علوم انسانی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ۸۹/۳/۲

پروژه پرتال جامع علوم انسانی در جهت مأموریت ملی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در جامعه علمی کشور آغاز شده است و فاز نخست آن تا پایان سال جاری به اتمام خواهد رسید.

دکتر حمیدرضا ایتاللهی رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در مراسم رونمایی از نسخه آزمایشی ابزار آمینواری کرد، با اقاماتی از جمله راه‌اندازی این پرتال، رسالت‌های ملی این پژوهشگاه محقق شده و زمینه ساز تبدیل پژوهشگاه علوم انسانی به مرجع جامعه علوم انسانی کشور شود.

مراسم رونمایی از پرتال جامع علوم انسانی با حضور اساتید و پژوهشگران پژوهشگاه علوم انسانی و مسئولان و اعضای تحریریه پرتال، روز یکشنبه دوم خرداد برگزار شد.

این مراسم با سخنان دکتر آیت‌اللهی، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی در باب ضرورت، اهمیت و فواید پرتال جامع علوم انسانی آغاز شد. دکتر آیت‌اللهی با تقسیم اهداف پژوهشگاه به اهداف درونی و ملی، ساماندهی و تحول در علوم انسانی کشور را از رسالت‌های ملی پژوهشگاه برشمرد و ابزار آمینواری کرد تأسیس پرتال جامع علوم انسانی زمینه ساز این رسالت خطیر و تبدیل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی به ام‌القرای علوم انسانی کشور شود.

رئیس پژوهشگاه علوم انسانی تأکید کرد: هدف ابتدایی پرتال ارائه خدمات به محققین و دانشجویان داخل کشور و کشورهای فارسی زبان است و در ادامه با توسعه بیشتر، امکان استفاده از آن در دیگر کشورها نیز فراهم خواهد شد. وی خاطر نشان کرد: لازم است پژوهشگاه شرایطی را فراهم کند تا به نیازهای تمام کسانی که مایلند در زمینه علوم انسانی به تحقیق و پژوهش بپردازند، پاسخ دهد و پروژه ایجاد کتابخانه دیجیتال با همکاری شهرداری تهران نیز از جمله فعالیت‌های پژوهشگاه در این جهت است.

آیت‌اللهی با اشاره به اینکه رونمایی رسمی از پرتال در اول مهرماه صورت خواهد گرفت، از تمامی اساتید و اعضای هیئت علمی پژوهشگاه خواست با مشارکت خود در این پروژه و همکاری با گروه کارشناسان، بر عتای آن بیفزایند.

در ادامه مراسم دکتر جوادی یگانه، استاد دانشگاه تهران و مشاور ارشد پروژه پرتال با طرح این سوال که "چرا به پرتال جامع علوم انسانی نیازمندیم؟" دسترسی به منابع موجود در حوزه علوم انسانی را سهل و ممتنع توصیف کرد و گفت: به رغم وجود منابع فراوان در این زمینه، عدم دسترسی به منابع معتبر و متن مقالات از یک سو و منابع اینترنتی ارزیابی نشده از سوی دیگر از مشکلات دسترسی به داده‌های موجود در این حوزه است. وی یادآور شد: در علوم انسانی ما با تورم منابع روبه‌رو هستیم، اما داده‌های مورد نیاز یا در دسترس نیستند که چنین نقصی در اطلاع‌رسانی موجب می‌شود مسیری را طی کنیم که دیگران پیش از این طی کرده‌اند، یا اعتبار

آن‌ها ارزیابی نشده است. دکتر جوادی یگانه با اشاره به سایت‌های دیگری که پیش از این در این زمینه به فعالیت پرداخته‌اند، گفت: هر کدام از این پایگاه‌ها نقاط قوتی دارند، اما در عین حال دارای نواقصی از جمله نداشتن جامعیت موضوعی، تحمیل هزینه‌های اضافی به کاربران، یا محدود کردن جستجوها به مقالات علمی-پژوهشی هستند و فرار است پرتال جامع علوم انسانی با استفاده از تجربیات موجود در این زمینه در گامی برای حرکت بهتر و دقیق‌تر در این حوزه باشد.

پس از سخنان استاد دانشگاه تهران، دکتر یوسفی فر، معاون پژوهشی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، با بهره‌گیری از نمودار پاورپوینت آماده شده در خصوص ویژگی‌های پرتال، به تشریح آن‌ها پرداخت. وی به فازهای ۳ گانه ایجاد پرتال در ۳ ماهه اول، ۳ ماهه دوم و ۳ ماهه دوم سال جاری اشاره کرد و از رونمایی رسمی پرتال همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید خبر داد.

در ادامه مراسم دکتر قاسم پورحسن، رئیس گروه فلسفه دین پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی مهمترین نیاز برای تحقق اهداف پرتال جامع علوم انسانی را تقسیم بندی دقیق و منسجم دانست که تمامی نحله‌های فکری را پوشش دهد به گفته وی انسجام در تقسیم بندی ابتدایی از یک طرف امکان حرکت بهتر کارشناسان گروه فلسفه را فراهم می‌کند و از طرف دیگر امکان جستجوی دقیق‌تر و دسترسی آسان‌تر به منابع را برای دانشجویان و پژوهشگران ممکن می‌سازد. دکتر پورحسن همچنین خاطرنشان کرد: برای ارزیابی مقالات لازم است ملاک‌های دقیقی تدوین شود تا از برخورد‌های سلیقه‌ای جلوگیری شود.

گفتنی است پرتال جامع علوم انسانی شامل صفحه اصلی و ۱۴ پایگاه تخصصی است که رونمایی از نسخه آزمایشی پایگاه فلسفه انجام و طبق برنامه رونمایی از پایگاه تخصصی مطالعات زنان در ۱۹ خرداد و سایر پایگاه تا ابتدای مرداد انجام می‌گیرد.

دین یزدی
ویراسته میرزا الهاد
ترجمه: بهاء الدین خرمشاهی
ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
مدیر نشر: سعید خرمشاهی
ناظر چاپ: بنده اسمعیل زارع
اجرای جلد: مطبعه کوهی
چاپ اول: ۱۳۳۲
چاپ دوم: ۱۳۷۵
چاپ سوم: ۱۳۸۹
تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
ردیف انتشارات: ۸۸-۳۳
چاپ و صحافی: نشر ناه
بهاد: ۱۳۰۰۰ تومان

سده ششم ۱۱ خرداد

نشست علمی آروفا (آموزش زبان و فرهنگ ایران به غیر فارسی زبانان) در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (پژوهشکده زبان شناسی)

همکاری‌های علمی بین‌المللی، رئیس شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، عموم مدیران رشته آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان در تهران، کلیه دانشجویان دانشگاه علامه طباطبائی، دانشگاه شاهد و تعدادی از دانشجویان دانشگاه‌های دیگر و نیز مقامات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با اشتیاق بسیار حضور یافته بودند. پس از تلاوت آیاتی از قرآن مجید و بخش سرود ملی، دکتر احمد صفارمقدم، مدیر بخش آروفا پژوهشگاه، سابقه فعالیت‌های این بخش را مطرح ساخت و درباره اهمیت ارتقای فرهنگ و تمدن ایران در سطح جهان از طریق آموزش زبان فارسی و توان بالای این رشته در این عرصه سخن گفت. به‌علاوه، پیشنهادهای نیز در این زمینه از سوی نامبرده مطرح شد که مورد توجه قرار گرفت. در ادامه، دکتر رضا صحرائی، استاد رشته آروفا در دانشگاه علامه طباطبائی بر ضرورت پرداختن به این رشته بیش از گذشته تأکید کرد و لوح فشرده مجموعه زبان فارسی رونمایی شد. در پایان، دکتر محسن خلیجی، مشاور امور پژوهشی رئیس پژوهشگاه، و دکتر قهرمان سلیمانی، رئیس مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی با سخنان مؤثر خود در زمینه نقش تأثیرگذار رشته آروفا در ارتقای فرهنگ و هویت ملی به مجموعه بحث‌های جلسه اعتبار بخشیدند. جلسه در ساعت پنج بعد از ظهر به پایان رسید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی براساس تمهید و رسالت فرهنگی خود از نظر معرفی و ترویج فرهنگ و تمدن ایران در بستر آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، در سال‌های اخیر اقدام به تأسیس بخش آموزش زبان و فرهنگ ایران به غیرفارسی‌زبانان (آروفا) کرده و موفق شده است که با مشارکت شورای گسترش زبان و ادبیات فارسی، مجموعه آموزشی متنوعی به نام «زبان فارسی» با محتوای فرهنگ و تمدن ایران برای فارسی‌دوستان جهان منتشر سازد به همت آن شورا، مجموعه منتشره به عنوان اثری ارزنده به دانشگاهها و مراکز فرهنگی کشورهای مختلف راه یافته و لوح فشرده نخستین جلد مجموعه در سومین جشنواره رسانه‌های دیجیتال تهران، ۱۳۸۸، اثر برگزیده شناخته شده است. طرح جدید «فارسی گفتاری برای غیرفارسی‌زبانان» نیز در شرایط مشابهی فریباً به پایان خواهد رسید. در چارچوب اهداف و برنامه‌های یادشده، پژوهشگاه در ساعت ۳ بعد از ظهر سه‌شنبه ۱۳۸۹/۳/۱۱ نشستی علمی برگزار کرد تا ضمن گزارش فعالیت‌های انجام شده در بخش آروفا، نحوه مشارکت و همکاری بین‌دانشگاهی برای تقویت میانی این رشته مورد بررسی قرار گیرد و راهکارهای عملی برای ارتقای سطح و رفع تنگناهای آن در سطح جهان پیش‌بینی شود. در نشست یادشده، معاون وزیر علوم، تحقیقات و فناوری و رئیس

چهارشنبه ۱۲ خرداد

گزارش از کتابخانه مرکزی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

کتابخانه مرکزی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی هر سال هنگام برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، کتاب‌های لاتین و عربی مورد نیاز پژوهشکده‌ها و گروه‌های پژوهشگاه را از این نمایشگاه خریداری می‌کند. امسال نیز از تاریخ ۱۵ تا ۲۵ اردیبهشت ماه در نمایشگاه کتاب، کتابداران کتابخانه مرکزی که عمدتاً از بخش مجموعه‌سازی بودند، زیر نظر معاون کتابخانه کتاب‌های مورد نیاز را تهیه کردند. در مجموع ۱۹۳ عنوان کتاب لاتین و ۶۵ عنوان کتاب عربی خریداری شد. از جمله کتاب‌های شاخص خریداری شده در نمایشگاه می‌توان به عناوین زیر اشاره کرد:

1. The Blackwell encyclopedia of sociology(11 vol.)
2. The Blackwell companion to the theologians(2vol.)
3. Encyclopedia of educational psychology(2vol.)
4. Encyclopedia of Islamic economy(5vol.)
5. World Islam(4vol.)
6. Jihad and martyrdom(4vol.)
7. Universal encyclopedia of the world literature(3vol.)
8. Macromarketing(4vol.)
9. Suffism(4vol.)

۱۰. الموسوعة الكبرى للمناهب والفرق(۱۰ مجلد)

۱۱. الموسوعة الشوقیه الاعمال الکامله لامیر الشعرا احمد شوقی(۱۰ مجلد)

نشست الهیات و مسئله شر شرور بی وجه و دیدن همه تصور گروه فلسفه و دین

چهارشنبه ۲۹ اردیبهشت

هر انسانی به نوبه خود با نامالایمات و سختی‌ها و رنج‌های زندگی در این جهان رو به رو شد، یا رو به رو خواهد شد. سوئامی، رازنام، مرگ ناشی از فحطی و سرطان و ... از جمله رنج‌هایی است که انسان‌ها با آن مواجه می‌شوند. تمام این رنج‌ها را انسان‌ها به واسطه فهم خود به شر تعبیر می‌کنند، اما مواجه انسان با شر مواجه ای است که او با خداوند جهان دارد. لذا تعبیر او در این گستره است که معما می‌باشد. در نشستی که از سوی گروه فلسفه دین پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد موضوع الهیات و مسئله شر با حضور امیرعباس علی زمانی، غلامحسین خدزی، هدایت عنوی تبار و حسین احمدی زاده مورد بررسی قرار گرفت. این نشست در ادامه تریس گفتارهای گروه فلسفه دین است. نشست آتی نیز به بررسی آراء و فلسفه انتوتی فلو اختصاص دارد که به نازگی فوت کرده است. آنچه در پی می‌آید جستاری است از سخنرانی‌های این نشست.

شر در سنت اسلامی و غربی

دکتر هدایت عنوی تبار نخستین سخنران این نشست بود که با موضوع "طرح مسئله شر؛ بررسی مقایسه‌ای مابین سنت اسلامی و غربی" به سخنرانی پرداخت و گفت: مسئله اصلی در طرح مسئله شر این است که حدود شر که غیر قابل انکار است با کدام صفت یا مجموعه صفت خدا در تعارض است که اختلاف سنت اسلامی و غربی در اینجا مشخص می‌شود. وی با اشاره به بحث شر در کتاب شقایق ابن سینا و اسفار ملاصدرا تأکید کرد: ملاصدرا در این بحث به نوعی از این سینا تبعیت کرده است. در سنت اسلامی در طرح مسئله شر، علم مطلق و قدرت مطلق خدا فرض گرفته می‌شود و در صورت مسئله ذکر نمی‌شود و وجود شر با صفت حکمت خدا سازگار دانسته می‌شود. در سنت اسلامی گاهی به جای صفت حکمت، مسئله شر با صفت رحمت، عدالت یا وحدانیت سازگار قرار می‌گیرد. برخی مسائل را به امور خیر (خدا) و امور شر (خدای شر) تقسیم می‌کنند که حکمای اسلامی در جواب مسئله شر را در توحید مطرح می‌کنند و می‌گویند وجود شرور تبار به مبنای شر ندارد و هر دو (خیر و شر) را می‌توان به یک مبنای استاد داد. گاهی نیز در سنت اسلامی در بحث شر، روی صفت عدالت تأکید می‌شود. برخی از علما وجود شر را با عدالت الهی در تعارض نمانده که شهید مطهری یکی از همین متفکرانی است که در این زمینه کتابی نیز نوشته است. همچنین ملاصدرا به این موضوع توجه داشته و بحث شر را ذیل حکمت الهی قرار داده است. حکمای اسلامی علم و قدرت مطلق الهی را مفروض می‌گیرند در حالی که باید ابتدا این دو صفت توضیح داده شود تا مسئله شر طرح شود.

دکتر عنوی تبار در ادامه با اشاره به بحث شر در سنت غربی آن را در تقابل با سنت اسلامی خواند و گفت: در سنت غربی آنچه بیش از همه مورد تأکید است خیریت محض است نه حکمت. در گذشته در سنت غربی صفت خیریت و صفت قدرت در طرح مسئله شر آورده می‌شود. آن‌ها معتقد بودند که دو صفت خیریت محض و قدرت محض با وجود شر در تعارض است در واقع آن‌ها عنیه مطلق را مفروض می‌گیرند و دو صفت خیر و قدرت مطلق را مطرح می‌کردند. وی بحث شر را در سنت غربی به دو مطرح دو مولفه‌ای و طرح سه مولفه‌ای تقسیم کرد و گفت: در سنت غربی از ابتدا تا این اواخر به این شکل بود که خدای قادر و خیر مطلق یک طرف و شر طرف دیگر قرار داده می‌شد که نیکور را مطرح این مسئله عنوان می‌کند. طرح سه مولفه‌ای جدید است و امروزه بحث منطقی مطرح می‌شود. آن علم مطلق که در

گذشته مفروض گرفته می‌شد امروز در طرح مسئله بیان می‌شود یعنی علم و قدرت و خیر مطلق یا شر در تعارض است که پلنتیگا آن را مطرح کرد. امروزه از سوی افرادی طرح سه مولفه‌های مطرح می‌شود که به لحاظ منطقی این طرح درست‌تر است. در سنت غربی گاهی در کنار تأکید بر خیریت، عدالت مطرح می‌شود و شر را با عدالت در تعارض می‌گیرند. غیر از بحث عدالت گاهی متفکران غربی بر حکمت تأکید می‌کنند و وجود شر را با حکمت الهی در تعارض می‌دانند. یکی از فیلسوفانی که وجود شر را در تعارض با حکمت الهی می‌داند مریوبوتی است که می‌گوید اگر جهان به بهترین نحو آفریده شده پس نباید شر در آن وجود داشته باشد و اگر شر وجود دارد در طراحی جهان اشکال است. بدین نحو او به حکمت الهی معتبر است و معتقد است که اگر خوبی را به خدا اسناد می‌کنیم باید بدی را نیز به وی اسناد کرده و در این مورد خدا را سرزنش کنیم. وی در پایان به تفاوت سنت اسلامی و غربی در بحث شر اشاره کرد و گفت: در سنت اسلامی علم مطلق و قدرت مطلق خدا فرض گرفته می‌شود و وجود شر با صفت حکمت الهی در تعارض عنوان می‌شود. اما در سنت غربی که در گذشته صفت علم مطلق فرض گرفته می‌شد در صورت مسئله شر ذکر نمی‌شد و وجود شر با دو صفت قدرت مطلق و خیریت خدا سازگار بود. امروزه هیچ صفتی فرض گرفته نمی‌شود و وجود شر با صفات علم مطلق، قدرت مطلق و خیریت محض سازگار دانسته می‌شود که گاهی به جای صفت خیریت محض صفت حکمت، عدالت یا صداقت آورده می‌شود.

شرور در نظر ملاصدرا

دومین سخنران این نشست دکتر غلامحسین خدزی بود که در این نشست با موضوع "شرور از منظر ملاصدرا" به سخنرانی پرداخت و گفت: مسئله شر با چهار اصل توحید، عدل الهی، حکمت الهی و نظام احسن خداوند در تعارض است و سخن اصلی این است که چرا در عالم شری وجود دارد؟ وی مسئله شرور را جدی‌ترین نقد عقلانی بر باور به خدا یا مطلق بودن صفات کمالی خداوند عنوان کرد و افزود: تنوع سؤالات تریاره شر باعث شده کمتر متفکر، متکلم، فیلسوفی در شریق و غرب بدان تیرداخته باشد و حکیم ملاصدرا به مسئله شر نگاهی کاملاً فلسفی داشته و موضوع را در امور عامه و مقدم بر الهیات بالمعنی الاخص در آثار مختلف خود تبیین کرده است. از نظر ملاصدرا شرور لازمه عناصر عالم مادی است و نفی اموری چون کزی‌ها، کاسنی‌ها، بلاها و ... مستلزم نفی عالم مادی است که این خود شری به مراتب مطلق و بزرگ‌تر است. در نظر ملاصدرا خیز آن چیزی است که مشتاق آئیه است و شر امری است که معرض عنه است؛ بدین معنا که خیر مساق وجود و شر روی دیگر عدم است. در نگاه ملاصدرا برای شر دو معنی لحاظ می‌شود یکی فقدان ذات (ایس نامه) و دیگری خلا کمالی از کمالات هستی (ایس ناقصه) و بنابراین، شرور در دو معنا عدم خالص است؛ لذا شر نیاز به خالق ندارد و بدین‌شان شبهه تنوید با این ترفند رفع می‌شود. وی به تقاسم سه گانه شرور اخلاقی، طبیعی و متافیزیکی به لحاظ مصداقی اشاره کرد و گفت: دو نظریه اساسی در مورد شر وجود دارد یکی "نیست انگاری شر" در نظر افلاطون و دیگری نظریه منسوب به ارسطو به نام "تقسیم گریانه" که ملاصدرا به شهادت کتاب "شرح اصول کافی" و کتاب "الاعقل و جهل" قائل به وجود برای شرور ادراکی (عاطفی) می‌شود و آنگاه با ارائه نظریه "تقسیم گریانه" او را خاستگاه این شرور را در عالم ماده و

عناصر می‌تاند که عالم تضاد و تراجم و قوه و فعل است و ثاباً همین وجود عالم عناصر (طبیعت) که خیر بسیار همراه با شر قلیل است، از مبدأ اعلی لازم و واجب و ترک آن را غیر جایز می‌خواند. دکتر خدیری در پایان تأکید کرد: ملاصدرا بر این باور است که عالم طبیعت در قوس نزول، نزول مراتب عالم وجود است پس بیشترین محدودیت را داراست و این نه از فاعلیت فاعل که از نقص قایل است که زمینه ظهور شرور را فراهم می‌آورد.

واکنش پویشی‌ها به مسئله شر

دکتر حسن احمدی زاده نیز در این نشست با موضوع "شر در سنت پویشی" به سخنرانی پرداخت و گفت: آیهام بخش الهیات پویشی "وایتهد" فیلسوف و ریاضیدان معاصر است که مسئله شر را شاگردان او معروف به مکتب شیکاگو مطرح کردند. در نظر وایتهد جهان در حالت سیرویت و پویش قرار دارد و معتقد است که جهان از قالب‌های در هم تنیده و وابسته به یکدیگر تشکیل شده و اجزای جهان زمانند و ادغام شده در کل هستند. در نظر وایتهد مفهوم خدا اصل تحدید (محدودسازی) است و اگر خدا چنین نقشی دارد باید خودش یک وجود واقعی باشد و هر توصیفی که درباره موجودات واقعی گفته می‌شود در مورد او نیز بیان شود مثل زمانبندی، داشتن غایت، بسط پیدا کردن و... که لازمه پویش است که در تمام واقعیت رخ می‌دهد وی با بیان اینکه شر نظر وایتهد خداوند دارای طبیعتی دو مرتبه‌ای است، تأکید کرد طبیعت اولیه یعنی خدا با این طبیعت همه امکانات را درک می‌کند و زمینه تحقق امکانات خاص را برای موجودات و فعلیت و جمال آن‌ها فراهم می‌کند و خداوند در طبیعت ثانویه با واقعیت فیزیکی و موجودات جهان مادی پیوند پیدا می‌کند و در جریان پویشی که در کل هستی رخ می‌دهد قرار می‌گیرد. پویشی‌ها با تصور اینکه خدا به مثابه قانون‌گذاری که قوانین دلخواه‌های وضع می‌کند و متخلفان را مجازات می‌کند و نیز با خدایی به مثابه موجودی مذکر و مطلق که تغییرپذیر و انعطاف‌ناپذیر است و نیز با خدایی به مثابه قدرتی که همه اجزاء جهان را کنترل می‌کند مخالف هستند چراکه آن را با مبانی فلسفی خود در تضاد می‌دانند. دکتر حسن زاده با اشاره به رویکرد متفاوت متفکران پویشی در مسئله شر تأکید کرد: همانطور که متکلمان سنتی خدا و کارهای او را خارج از قوانین منطقی نمی‌دانند سنت پویشی نیز خدا و کارهای او را خارج از قوانین طبیعی نمی‌داند قدرت خدا صرفاً به معنای این است که او فراهم کننده امکانات برای تحقق کامل و فعلیت یافته و فضیلت مندی انسان‌هاست که "گرفتن" یکی از این متفکرانی است که معتقد است خدا دارای قدرت برتر است و دارای کامل‌ترین درجه قدرتی است که یک موجود در جهان می‌تواند داشته باشد او معتقد است که خدا فاقد بسیاری از کارکردهایی است که در الهیات سنتی بدان نسبت می‌دهند مثل پیش بینی آینده چنانچه می‌گویند این قدرت نیست که خدا را شایسته پرستش می‌کند بلکه عشق و میل به دوستی که مخلوقات را به سوی او می‌کشاند.

این جهان همه خیر است

دکتر امیرعباس علی زمانی آخرین سخنران این نشست بود که با موضوع "شرور بی وجه و دیدن همه تصور" به سخنرانی پرداخت و گفت: تعریف دقیق و جامع و مانع از شر کار دشوار و مبتنی بر پیش فرض‌هایی است که ممکن است بر اساس آن پیش فرض‌ها تعریفی جدی از شر وجود داشته باشد، اما امام فخر رازی شر را معقول ثنی فلسفی می‌داند و تا اندازه‌ای منشأ شر را نزاعی عنوان می‌کند. از منظر خاصی می‌توان شر را به سه طریق بیان کرد

یکی از آنجا که در جهان شری وجود دارد، دوم از آنجا که در جهان شر کثیر، غالب یا فراگیری وجود دارد و دیگری از آنجا که در جهان شر بی وجه، گزاف و نامعقول وجود دارد. شیوه مواجهه و چالش با هر یک از سه ادعای فوق متفاوت است. چه بسا در مواجهه با ادعای نخست برخی در صدد بر آمدن تا مدعی شوند که هیچ شری در جهان وجود ندارد و در مواجهه با ادعای دوم گفته‌اند که شرور موجود در جهان اندک و ناچیز بوده و سرانجام در پاسخ به ادعای سوم مدعی شدند که هیچ شر گزاف نامعقول و غیر ضروری در جهان وجود ندارد. دکتر علی زمانی با تأکید بر اینکه سیر بحث‌های فلسفه دین این مقدار موفق بود که از تعارض اصل وجود خدا و اصل وجود شر به این تکامل برسد که امروزه اصل وجود خدا با نوع خاصی از شرور در تعارض عنوان شود. ظاهراً این ملازمه (وجود خدا و شر در جهان) محل مناقشه است و ما نمی‌توانیم بگوییم که اگر خدا وجود دارد باید هیچ شری در جهان وجود نداشته باشد، حتی تمسک به مفهوم بهترین جهان ممکن هم نتوانست مشکلی ایجاد کند و این تناقض را آشکارا نشان دهد. آن‌ها معتقد بودند که دو گزاره خدا وجود دارد و شر وجود دارد به تنهایی ظاهراً تعارض آشکار ندارند اما برای نشان دادن تعارض آشکار میان آن‌ها ما نیاز به گزاره‌های الحاقی داریم. اگر مجموعه دو گزاره‌های داشته باشیم با افزودن برخی حقایق ضروری و انکارناپذیر، تناقض آن‌ها آشکار شود آنگاه این مجموعه متناقض است. وی تلاش‌های فیلسوفان دین ملحد را در همین مسیر به استراتژی ناسازگاری در مقابل استراتژی سازگاری تعبیر کرد و افزود: آن‌ها تلاش دارند که مشخص کنند در صورت اضافه شدن کدام قضیه الحاقی، تناقض میان این دو مسئله (خدا و شر) آشکار می‌شود دکتر علی زمانی در ادامه بحث مفهوم شرور بی وجه یا بی دلیل را مهمترین بحث امروز خواند و گفت: برخی از شکاکان در مسئله شر معتقدند که گزاره الحاقی بر شرور بی وجه تأکید دارد آن‌ها معتقدند گزاره خدا وجود دارد و شر وجود دارد اگر گزاره سومی به آن افزوده شود تناقض آن آشکار می‌شود و گزاره سوم این است که اگر خدا وجود دارد آنگاه هیچ شر بی‌دلیلی را روا نخواهد داشت اما شرور بی‌دلیل وجود دارد پس خدا وجود ندارد. وی با طرح این سؤال که آیا خداوند میتواند شر واقعاً بی‌دلیل روا دارد تأکید کرد ادعایی که آن‌ها دارند این است که ظاهراً شروری در جهان بی‌دلیل می‌یابیم و دلیلی که آن‌ها می‌آورند دلیل پستی است. وی در ادامه به آنتی‌تپه ویلیام رو فیلسوف دین معاصر اشاره کرد و افزود: او مدعی بود که اگر خداوند (عالم، قادر و خیرخواه مطلق) وجود داشته باشد، نباید هیچ شر بی‌وجه و گزافی وجود داشته باشد اما برخی شرور آشکار بی‌وجه در جهان وجود دارد، پس خداوند وجود ندارد. او برای اثبات ادعای خود به طور تجربی به مثال اهوی گرفتار صاعقه متصل می‌شود که در شکاف درختی گیر کرده و سپس از رعد و برق و آتش سوختن در جنگل و پس از تحمل رنج فراوان و طوفانی از بین می‌رود و می‌گوید که شر ناشی از رنج جانکاه این آهو بی‌وجه است و به هیچ خیر بزرگ‌تری منتهی نمی‌شود و هیچ ضرورتی ندارد و غایت خیر بزرگ‌تر را به دنبال ندارد. بابتل با ارائه تبیینی دقیق در صدد پاسخ به ویلیام رو بر آمد و نشان داد که ادعای او در صورتی درست است که او از یک سو اثبات کند که ادله ارائه شده برای توجیه برخی از شرور کافی نبوده و این ادله توجیه کننده ضرورت آن شرور نیست و از سوی دیگر او باید ملازمه بین شر بی‌وجه واقعی و شر بی‌وجه ظاهری را نیز اثبات کند. بابتل تأکید می‌کند که ویلیام رو باید نشان دهد که اگر خدا برای روا داشتن شری دلیل کافی داشت باید مؤمنان هم از آن آگاه کرده و نزد ایشان هم آن شر را موجه کند در حالی که مشخص است که ما به همه رازهای نهایی نظام آفرینش آگاه نبوده و همه تصور جهان هستی را نمی‌توانیم بینیم و قضایای نهایی درباره کل تصویر مستلزم آگاهی مطلق به همه مناسبات و روابط عالم و توازن و بیاضهای نامتناهی این مناسبات است.

پرونده پژوهشگاه
فلسفه دین
شماره ۱۳۸۵
۸

برگزاری سومین مجمع عمومی انجمن ایرانی تاریخ در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پنجشنبه ۳۰ اردیبهشت

سومین مجمع عمومی انجمن ایرانی تاریخ، پنجشنبه ۳۰ اردیبهشت ماه ۱۳۸۹، با حضور اعضای پیوسته انجمن و نماینده کسب و کار علمی کشور از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

جلسه با قرائت آیاتی از قرآن شروع شد. سپس خاتم دکتر زهت احمدی ضمن خیر مقدم به حاضران در جلسه و تشکر از تشریف‌فرمایی آنان، از ریاست محترم پژوهشگاه علوم انسانی به خاطر مساعدت در زمینه برگزاری سومین مجمع عمومی انجمن تشکر کردند و همچنین از نیم اجرایی انجمن به ویژه آقای دکتر علی‌محمد ولوی که با انضباط و جدیت، کارهای انجمن را دنبال کردند، تشکر کردند.

ابتدا آقای دکتر صادق آئینه‌وندا ریاست انجمن ایرانی تاریخ در خصوص عملکرد دو ساله انجمن گزارشی ارائه دادند. وی ضمن سیاست از عنایت الهی و تشکر از مساعدت تمام کسانی که نسبت به تشکیل انجمن اهتمام ورزیدند، از همه استادان و دانشجویان و دانش‌پژوهان حاضر در جلسه تشکر کردند. ایشان اقدامات انجمن را در طول دو ساله گذشته خوب ارزیابی کرده و اظهار امیدواری کردند، دور دوم انجمن با رشد و حرکتی رو به پیشرفت، ۶۰ سال غیبت انجمن تاریخ در عرصه علمی کشور را جبران کنند.

در ادامه جلسه، آقای دکتر علی‌محمد ولوی، نایب رییس انجمن ایرانی تاریخ، به ایراد سخن پرداختند. دکتر ولوی ضمن تشکر از همه استادان و دانشجویان تاریخ که به عنوان عضو پیوسته در این جلسه حضور دارند، این حضور را نشان‌دهنده علاقمندی و دلسوزی آنان برای رشته تاریخ دانسته و اظهار امیدواری کردند انجمن در آینده با بهره‌گیری از این نیروی عظیم کار خود را بهتر پیش ببرد. دکتر ولوی از نماینده وزارت علوم که به موقع در جلسه حاضر شدند، همچنین ریاست محترم پژوهشگاه علوم انسانی به خاطر همکاری صمیمانه با انجمن تشکر کردند. در ادامه گزارشی از فعالیت دو ساله هیئت مدیره انجمن ارائه دادند.

به گفته دکتر ولوی؛ با وجود دشواری‌های ثبت انجمن در اداره ثبت شرکت‌ها، انجمن پس از شش ماه، به‌طور رسمی تاسیس و خیر آن در روزنامه رسمی کشور اعلام شد. اولین مجمع عمومی انجمن در تاریخ ۵ اردیبهشت ۱۳۸۷ تشکیل شد و اولین هیئت مدیره انجمن انتخاب شدند. از آن زمان تا امروز، هیئت مدیره انجمن هر ماه یک جلسه را برگزار کرده که بیست و سومین جلسه آن در تاریخ ۸۹/۲/۳۰ تشکیل شد. تصمیمات مهمی در این جلسات اتخاذ شد، که برخی از آن‌ها را عملیاتی کرده و به نتیجه رساندیم. تعدادی از کارها نیز در دستور کار ما هست که انشاء الله انجام خواهد شد.

از جمله اقدامات مهم انجمن تشکیل پنج گروه و هشت کارگروه برای تهیه برنامه‌ها و طرح‌های پژوهشی بود. برخی از این کارگروه‌ها فعالیت خود را به‌طور جدی شروع کردند و آثار فعالیت آن‌ها را تا کنون دیده‌ایم. دکتر ولوی با اشاره به مهم‌ترین کارگروه انجمن؛ کارگروه نشریات، اشاره کردند، هیئت تحریریه نشریه ماهانه جلسه داشتند و مقالات را ارزیابی کرده‌اند. با تلاش آن‌ها، اولین شماره نشریه انجمن با عنوان «پژوهشنامه انجمن ایرانی تاریخ» در پاییز ۱۳۸۸ منتشر شد. همچنین دومین شماره پژوهشنامه آخرین مراحل چاپ را می‌گذرانند. در جلسات هیئت تحریریه پژوهشنامه انجمن، پیشنهاد شد: تعداد زیادی از مقالات که به دفتر انجمن می‌رسد جنبه پژوهشی ندارد، اما می‌تواند به ترویج علم تاریخ کمک کند.

به همین دلیل خوب است انجمن تاریخ یک مجله علمی- ترویجی نیز تاسیس کند و از این مقالات استفاده کند.

از دیگر اقدامات انجمن، برنامه‌ریزی و راه‌اندازی سایت انجمن، همچنین تهیه آرم انجمن با همکاری خانم دکتر موسوی‌ار بود.

دکتر ولوی افزودند: در کنار اطلاع‌رسانی از طریق سایت انجمن برای خبررسانی، خبرنامه انجمن هم منتشر شده که پنج شماره آن چاپ و در اختیار مراکز دانشگاهی و پژوهشی قرار داده شد.

دکتر ولوی ضمن اشاره به کارگروه سمینارها، بیان کردند: تا کنون سه سمینار علمی و بین‌المللی طراحی شده که سمینار «تاریخ و ترجمه» ۲۲ و ۲۳ اردیبهشت‌ماه در همین محل با حضور بیش از ۱۳۰ نفر تشکیل شد و انعکاس خوبی یافت و مورد استقبال زیادی قرار گرفت. تشکیل کارگروه‌های تخصصی در سمینار تاریخ و ترجمه، که نظر بسیاری را جلب کرد، علاوه بر آن که سمینار را متفاوت از سایر همایش‌ها کرد، موجب ارائه نقطه نظرانی از سوی متخصصان جهت ارتقاء تاریخ و بهبود کیفیت آثار ترجمه شده در حوزه تاریخ شد که امیدوارم بیرون‌داد این کارگروه‌ها، مورد استفاده برنامه‌ریزان رشته تاریخ قرار گیرد.

به گفته دکتر ولوی از دیگر فعالیت‌های انجمن در سال گذشته، بزرگداشت بزرگان و پیشکسوتان تاریخ؛ مانند آقای دکتر شهیدی بود که در آبان‌ماه ۱۳۸۷ برگزار شد و مورد استقبال نیز قرار گرفت. اقدام دیگر انجمن که عملیاتی نیز شد، بازاندیشی تجربه تاریخی است که به منظور استفاده از تجربه استادان و پیشکسوتان تاریخ داخلی و خارجی، همچنین تبادل اطلاعات و افکار، طراحی شد و تاکنون مراسم تجلیل از استاد بزرگوار آقای دکتر اشراقی و آقای دکتر ابوالقاسم اجتهادی انجام شده است. در جلسات بعدی از سایر پیشکسوتان دیگر رشته تاریخ تجلیل به عمل خواهد آمد.

یکی دیگر از کارهایی که در انجمن باید پیگیری شود، طرح‌های پژوهشی کلان و خرد است. قطعاً یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های دور دوم انجمن پرداختن به این بخش مهم خواهد بود.

کارگروه دیگر، کارگروه انتشارات انجمن است که در ماه‌های پایانی فعالیت هیئت مدیره در حال فعال شدن است. این فعالیت هم انشاءالله در دور دوم انجمن با قوت پیگیری خواهد شد.

به گفته دکتر ولوی کارگروه مهم دیگر که در آینده انجمن هم می‌تواند موثر باشد، کارگروه آموزش است. این کارگروه با برگزاری دوره‌های آموزشی مجازی و کارگاه‌های آموزشی مانند آموزش بعضی خطوط و زبان‌های مورد نیاز رشته تاریخ، یا تکنیک‌ها و شیوه‌های پژوهش، علاوه بر ارتقاء سطح علمی استادان و دانشجویان تاریخ می‌تواند منبع درآمدی برای انجمن نیز باشد. ۲۲ کارگاه آموزشی با موضوعات مختلف، روش‌شناسی، زبان‌شناسی، سندشناسی و... در نظر گرفته‌ایم. تاکنون سه دوره از این کارگاه‌های آموزشی با عنوان، تاریخ شفاهی، سندشناسی و سندخوانی برگزار شده است.

فعالیت دیگری که شروع کردیم در حوزه روابط بین‌الملل و ارتباط با دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، و انجمن‌های علمی سراسر دنیا است و برنامه‌هایی مانند دعوت از صاحب‌نظران و استادان خارج از کشور، اعزام استادان و دانشجویان برای شرکت در سمینارهای معتبر بین‌المللی را در برمی‌گیرد. این کار به همت یکی از دوستان آشنای با کار دنبال شده و در دور بعدی انجمن ادامه خواهد یافت.

• مقالات پژوهشی اصیل (Original)، براساس روش تحقیق کیفی یا کمی یا هر دو باشد.

مقالات به فرمت Word ۲۰۰۳ یا ۲۰۰۷ به آدرس پست الکترونیکی سردبیر Buik@ihes.ac.ir یا به صورت CD به آدرس پژوهشکده علوم اجتماعی به نشانی تهران- بزرگراه کردستان - خیابان ایرانشناسی (۶۴) - جنب آ اس ب پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی - کد پستی ۱۳۳۷۲ طبقه سوم ارسال شود.

مقالات در فونت ۱۴ B میترا یا B لوتوس با فاصله خطوط ۲ و در سایز A باشد. مقالات پژوهشی اصیل با رعایت شرایط فوق ۳۰ صفحه (حداکثر) و مقالات تحقیقی کوتاه حداکثر ۲ صفحه باشد.

۱- پیشنهاد می‌شود ساختار مقاله به‌صورت زیر تنظیم شود:

- ۱-۱. عنوان مقاله، و ذکر نام و نام خانوادگی نویسنده یا نویسندگان در زیر آن.
- ۲-۱. چکیده مقاله؛ شامل موضوع، چارچوب نظری، روش‌شناسی تحقیق و نتایج مقاله به‌صورت فشرده، بین ۱۰۰ تا ۱۵۰ کلمه و سپس کلید واژگان به زبان فارسی.
- ۳-۱. مقدمه: شامل تعریف موضوع، طرح مسئله و بیان اهداف.
- ۴-۱. بررسی پیشینه: موضوع و چارچوب نظری و طرح پرسش‌ها / یا فرضیات تحقیق.
- ۵-۱. روش‌شناسی تحقیق: الگوی بررسی، تعریف مفاهیم و فنون گردآوری و تحلیل داده‌ها.
- ۶-۱. ارائه یافته‌ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر آن‌ها.
- ۷-۱. خلاصه و نتیجه‌گیری.
- ۸-۱. یادداشت‌ها و پیوسته‌ها (در صورت لزوم)
- ۹-۱. فهرست منابع فارسی و انگلیسی.
- ۱۰-۱. خلاصه‌ای از سوابق و علائق آموزشی و پژوهشی نویسنده / نام دانشگاه یا مؤسسه وابسته / نشانی الکترونیکی.
- ۱۱-۱. چکیده انگلیسی همراه با کلید واژه‌ها در پایان مقاله.
۳. شیوه ارجاع و استناد
- ۱-۱. ارجاع در متن مقاله
- پس از مطلب اقتباس‌شده، مستقیم یا غیرمستقیم: (نام خانوادگی صاحب اثر، سال انتشار؛ شماره صفحه یا صفحات).
- یادآوری: در صورتی که اثر مورد استفاده به‌زبان فارسی ترجمه شده باشد، تاریخ انتشار اثر ترجمه شده، و در غیراین‌صورت تاریخ انتشار متن به زبان اصلی ذکر شود.
- ۲-۱. ارجاع در پایان مقاله
- فهرست منابع مورد استفاده در پایان مقاله به‌ترتیب الفبایی حرف اول نام خانوادگی نویسنده یا صاحب اثر، به‌شرح زیر تنظیم گردد.
- ۲-۱-۲. کتاب
- تألیف: نام خانوادگی نویسنده یا صاحب اثر، نام (سال انتشار) عنوان کتاب، محل انتشار؛ مؤسسه انتشاراتی.
- ترجمه: نام خانوادگی نویسنده یا صاحب اثر، نام (سال انتشار) عنوان کتاب، نام مترجم، محل انتشار؛ مؤسسه انتشاراتی (متن ترجمه‌شده)
- ۲-۲-۳. مقاله
- مجلات: نام خانوادگی نویسنده، نام (سال انتشار) «عنوان مقاله» عنوان مجله، دوره، شماره؛ شماره صفحات مقاله.
- مجموعه مقالات: نام خانوادگی تدوین‌کننده مجموعه، نام (سال انتشار مجموعه) «عنوان مقاله» عنوان کتاب مجموعه مقالات، محل انتشار؛ مؤسسه انتشاراتی، شماره صفحات مقاله.
- ۲-۳-۲. منابع اینترنتی
- نام خانوادگی نویسنده، نام (تاریخ انتشار اثر در سایت مربوطه) عنوان اثر، نشانی سایت اینترنتی، (تاریخ مراجعه کاربر به سایت مربوطه)
۴. شرایط پذیرش مقاله
- ۱-۲. مقاله متناسب با سیاست مجله مطالعات اجتماعی ایران باشد.
- ۲-۲. قبلاً چاپ نشده و برای نشریات داخلی یا خارجی فرستاده نشده باشد.
- ۳-۲. مقالات رسیده توسط داوران مجله که به‌وسیله هیئت تحریریه معین می‌شوند، مورد ارزیابی قرار گرفته و پذیرش نهایی منوط به موافقت هیئت تحریریه مجله مطالعات اجتماعی ایران است.
- ۳-۲. هیئت تحریریه مجله در ویرایش ادبی مقاله (بدون تغییر محتوایی) آزاد است.
- ۵-۲. مقاله‌های ارسالی برگشت داده نمی‌شود.

فعالیت مهم دیگر که بسیار مهم است و می‌تواند ارتباط جمعی را گسترش دهد، برگزاری سفرهای علمی در داخل و خارج کشور است که کارگروهی برای این کار طراحی شده است.

فعالیت دیگری که انجمن باید دنبال کند، فعال کردن واحد دانشجویی است؛ زیرا بخش بزرگی از فعالان ما دانشجویان هستند که اگر به آن‌ها اعتبار داده شود، می‌توانند کارهای خود را به خوبی انجام دهند.

در پایان دکتر ولوی از همکاری صمیمانه اعضای هیئت مدیره که بدون چشم داشت در ۲۳ جلسه انجمن شرکت نموده نظرات و پیشنهادات خود را مطرح کردند، همچنین از مسئولان گروه‌ها و کارگروه‌های انجمن، استادان محترم دانشگاه الزهراء، دکتر گلشنی و دکتر آیت‌اللهی؛ روسای قلی و فطری پژوهشگاه علوم انسانی، و آقایان دکتر جمالی و دکتر علیخانی مسئولان پژوهشکده مطالعات اجتماعی، تشکر کردند.

دکتر ولوی از همه کسانی که در حاشیه فعالیت هیئت مدیره، همکاری کردند، به خصوص دانشجویان مقطع دکتری و کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء و دانشگاه علامه طباطبایی همچنین مسئولان دبیرخانه انجمن، که بار عمده فعالیت‌های اجرایی و مالی بر دوش آن‌ها بود، قدردانی کردند.

در بخش بعدی سومین مجمع عمومی انجمن ایرانی تاریخ، با به حد نصاب رسیدن تعداد اعضای پیوسته حاضر در جلسه که ۵۷ نفر بودند، افراد کاندید مشخص شده و رای‌گیری انجام شد.

اعضای منتخب هیئت مدیره انجمن ایرانی تاریخ:

- ۱- آقای دکتر علیمحمد ولوی
- ۲- آقای دکتر شهرام یوسفی‌فر
- ۳- آقای دکتر النبهار خلعتبری
- ۴- آقای دکتر سیداحمدرضا خضری
- ۵- آقای دکتر هوشنگ جباری
- ۶- خانم دکتر سیمین فصیحی
- ۷- آقای دکتر حسن حضرتی
- ۸- آقای دکتر علیرضا ملایی توانی
- ۹- خانم دکتر زهرا احمدی

بازرسان:

خانم دکتر شهلا بختیاری، آقای دکتر جمشید نوروزی

شنبه ۲۲ خرداد

فراخوان مقاله

به اطلاع می‌رساند پژوهشکده علوم اجتماعی* در نظر دارد مجله علمی پژوهشی با عنوان مطالعات اجتماعی منتشر کند. از کلیه پژوهشگران، صاحبان نظر، دانشجویان و علاقه‌مندان دعوت می‌شود تا با ارسال مقالات خود در این امر مشارکت کنند.

- مهلت ارسال چکیده مقاله ۲۰ / ۲ / ۸۹ است.
- مهلت ارسال اصل مقاله ۲۰ / ۶ / ۸۹ می‌باشد بدیهی است پس از این تاریخ مقالات پذیرفته نخواهد شد.

راهنمای تنظیم مقالات

- مقالات در زمینه علوم اجتماعی به‌طور اعم و جامعه‌شناسی، انسان‌شناسی و روزن‌شناسی باشد.
- ترجیحاً با محوریت فرهنگ باشد.
- ترجیحاً مقاله بین‌رشته‌ای باشد.

سمینار تاریخ و ترجمه

نخستین سمینار تاریخ و ترجمه، به همت انجمن ایرانی تاریخ و با مشارکت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و همچنین دانشگاه‌های لرستان، علامه طباطبائی و الزهراء، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی (مرکز ساماندهی ترجمه و نشر معارف اسلامی و علوم انسانی)، در روزهای ۲۲ و ۲۳ اردیبهشت ۱۳۸۹، در محل پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در نخستین روز این سمینار با حضور حدود ۱۲۰ تن از استادان، دانشجویان و علاقمندان رشته‌های تاریخ و زبان‌های خارجی، برگزار شد.

نخستین سخنران این سمینار آقای دکتر ولوی، نایب رئیس انجمن تاریخ بودند. دکتر ولوی ضمن خیر مقدم به استاتان و سایر حاضرین در جلسه، به اهداف برگزاری این سمینار اشاره کرده و گفتند: تاریخ ایران طی دو هزار سال تاریخ خودش، چهار موج بزرگ ترجمه را تجربه کرده است. اولین موج با ورود یونانیان شکل می‌گیرد که اطلاعات ما از این موج بسیار ناچیز است. موج دوم که تأثیرات تعیین‌کننده‌ای در ایران برجای گذاشت، با تأسیس سلسله ساسانی و تشکیل مکتب ترجمه در فلات ایران به خصوص در مرکز مهم جندی شاپور در زمان شاپور اول آغاز شد. با آمدن مسیحیت و تأثیرات مسیحیت و بعضی آیین‌های رواقی و گنوسی، تمایل متفکران و دانشمندان ایرانی به ترجمه متون اوج می‌گیرد و همین موج درموج مهم بعدی یعنی نهضت ترجمه در دنیای اسلام تأثیر گذاشت. نهضت ترجمه ای که در دوره خلافت عباسی در دنیای اسلام شکل گرفته، دنباله همان نهضتی است که در دوره ساسانیان شکل گرفته بود، و تأثیرات آن بر همگان روشن است. موج چهارم ترجمه در سده اخیر در جامعه ما ایجاد شده است. و تأثیرات آن کاملاً مشهود و قابل بررسی است. هر یک از این امواج ترجمه که شکل گرفته، ویژگی‌ها و مختصات خاص خود را داشته است. سه موج اول تحت تأثیر فرهنگ و تمدن یونانی و تا حدودی هندی شکل گرفته و عمدتاً در قلمرو علمی مانند ریاضیات، نجوم، طب، و فلسفه سامان دهی شده است. اما موج اخیر ترجمه، که ما با آن روبه‌رو هستیم و موضوع سمینار ما را تشکیل می‌دهد، دامنه و دایره‌اش بسیار وسیع‌تر است. شاید بتوان گفت، غلبه در این موج چهارم ترجمه، بیشتر باشاخه‌های مختلف علوم انسانی و از جمله تاریخ است. شاید در امواج قبلی رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی نقش چندانی نداشتند اما در موج اخیر ترجمه، جایگاه رشته‌های علوم انسانی، جایگاه ویژه است. و سهم تاریخ هم در نهضت جدید ترجمه سهم مهمی است. به نحوی که این شائبه را پیش می‌آورد که نگار بیشتر تولیدات علمی

ما در رشته‌های علوم انسانی، اگر بتوانیم نام تولیدات را بر آن‌ها بگذاریم، بیشتر تمایل به سمت ترجمه داشته‌اند. همین موضوع اهمیت این سمینار را مشخص می‌کند. بنابراین، لازم است سهم ترجمه در رشته تاریخ و آثاری که محققان تاریخ تولید می‌کنند، و اولویت‌های امر ترجمه در تاریخ باید مشخص شود تا از این رهگذر آن سهم ایرانیان در فرهنگ و تمدن بشری و در تولید فکر و علم در رشته تاریخ باید معلوم شود. با توجه به این مسئله، ضرورت برگزاری سمینار تاریخ و ترجمه، و بررسی جدی آثار ترجمه شده در حوزه تاریخ، از اهمیت بسیاری برخوردار است.

دکتر ولوی در پایان، از هیئت علمی سمینار، استادان و دانشجویانی که به برپایی سمینار کمک کردند، همچنین از ریاست محترم پژوهشگاه قردانی کردند. سخنران بعدی سمینار خانم دکتر شهلا بختیاری، دبیر علمی سمینار تاریخ و ترجمه بودند.

دکتر بختیاری با اشاره به ۴۲ چکیده رسیده به سمینار گفتند: این چکیده‌ها و مقالات، مورد ارزیابی علمی و دقیق هیئت علمی سمینار قرار گرفت. ۷۲ چکیده به تصویب ما رسید. ۲۲ مقاله به دست ما رسید، که برای ارزیابی داوران ارسال شد و از بین آن‌ها ۱۲ مقاله تصویب شد.

در ادامه دبیر علمی سمینار با اشاره به برنامه سمینار که در قالب ارائه مقالات و برگزاری نشست‌های تخصصی کارگروه‌ها، افزودند: آقای دکتر ولوی پیشنهاد کردند: در کنار اقدامات مرسوم همایش‌ها، به منظور آسیب شناسی آثار مترجم در حوزه تاریخ، پیدا کردن ارتباطات میان رشته‌ای، و راهکارهایی در این باره، نشست‌های تخصصی در این سمینار داشته باشیم. این پیشنهاد از سوی هیئت علمی تصویب، و قرار شد کارگروه‌ها طراحی شوند و برای هر کارگروه استادانی دعوت شدند. امروز بعد از ظهر این چهار کارگروه تشکیل خواهند شد:

- ۱- کارگروه تخصصی چشم اندازها، ضرورت‌ها و اولویت‌های ترجمه متون تاریخی به ریاست آقای دکتر حضرتی
- ۲- کارگروه ترجمه متون تاریخی: وضعیت، آسیب‌ها و راهکارها از زبان‌های خارجی به زبان‌های اسلامی و بالعکس به ریاست آقای دکتر ملانظر
- ۳- کارگروه ترجمه در حوزه روش‌شناسی، مباحث نظری، فلسفه تاریخ و مطالعات بین‌رشته‌ای به ریاست آقای دکتر نوذری
- ۴- کارگروه ترجمه و انتقال‌گفتار تاریخ: موانع و راهکارها به ریاست آقای دکتر زندیه

دکتر بختیاری در ادامه با اشاره به تلاش و همت دکتر ولوی که انجمن ایرانی تاریخ را به پیش می‌برند، افزودند: از دکتر ولوی که با پیگیری‌هایشان موجب دلگرمی بوده و بسیاری از قوت‌ها و خوش‌فکری‌های ایشان ضعف‌هایی ما را می‌پوشاند، تشکر می‌کنم.

در ادامه برنامه از استادان پیش‌کسوت تاریخ جناب آقایان دکتر اشراقی و دکتر قره‌چانلو درخواست شد سخنانی ایراد فرمایند. از آقایان دکتر قره‌چانلو و دکتر اشراقی، تقدیر و از طرف انجمن ایرانی تاریخ، هدایایی به رسم یادبود به ایشان اهداء کردند.

بخش بعدی سمینار تاریخ و ترجمه، ارائه مقالات بود.

دومین روز سمینار تاریخ و ترجمه در صبح و بعد از ظهر، روز پنجشنبه ۲۳ اردیبهشت ماه در پژوهشگاه علوم انسانی، با حضور جمعی از استادان و دانشجویان و دانش‌پژوهان حوزه تاریخ و ترجمه تشکیل شد. در نشست صبح پژوهشگران مقالات خود را ارائه دادند و در نشست بعد از ظهر مراسم اختتامیه سمینار تاریخ و ترجمه انجام شد. در این نشست آقای دکتر فولادوند پیش‌کسوت عرصه تاریخ و ترجمه به ایراد سخنرانی پرداختند. در ادامه خانم دکتر بختیاری گزارش‌هایی کارگروه‌ها و پیشنهادهای ارائه‌دانش سمینار تاریخ و ترجمه با سخنرانی دکتر آینه‌وند رئیس انجمن ایرانی تاریخ به پایان رسید.

بررسی آراء و نظرات آنتونی فلو

ششمین درسگفتارهای گروه فلسفه دین، ویژه بررسی آراء و اندیشه های آنتونی فلو، در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با حضور تنی چند از صاحب نظران و استاتان برگزار شد. در ابتدای این نشست دکتر سید حسن حسینی به عنوان رئیس نشست و نقد به ارائه مجملی از دیدگاه های آنتونی فلو پرداخت و نحوه تعاملات فکری وی را توصیف کرد. سپس دکتر قاسم پور حسن به ارائه مقاله خود با عنوان نقدی بر دیدگاه فلو بر جاودانگی نفس پرداخت. وی در بخشی از سخنان خود گفت: نظریه علیه بقاء نفس عنوان رساله ای از آنتونی فلو، فیلسوف بریتانیایی است که در رشته فلسفه دین در دانشگاه یورک آنتاریو کاتاکا تدریس می کرد. وی پس از بررسی سه شیوه در اثبات بقاء نفس و حیات جهان دیگر، آن ها را نقد و ابطال کرده و می گوید تا دلیلی علیه بقاء و جاودانگی نفس تدوین و ارائه کند. اما حقیقت آن است که پیش از فلو، هیوم و راسل و دیگران (گیلبرت رایل، پنلهایم، دیوید سون) نیز در نوشتاری مستقلی به نقد و رد بقاء روح یا نفس پرداخته و منکرهویت مستقلی در انسان به نام نفس یا ذهن یا روح، فلو نیز این واقعیت را می پذیرد که بیشتر هیوم (وحتی کانت) و راسل در رد جاودانگی براهینی اقامه کرده به نحوی که استدلال راسل را معقول ترین ادله بقاء بر می شمارد.

سخنران بعدی این نشست دکتر محمد سعیدی مهر بود که به موضوع آنتونی فلو و اعجاز پرداخت. وی در سخنان خود گفت: اعجاز یکی از مفاهیم مهم الهیاتی است که جایگاه ویژه ای در سنت های دینی مختلف از جمله اسلام و مسیحیت دارد. در دهه های اخیر معجزه همچون بسیاری از مقولات الهیاتی دیگر موضوع تاملات فلسفی فیلسوفان دین واقع شده و نزاعی را در میان موافقان و مخالفان برانگیخته است. در یک طبقه بندی اولیه می توان مهمترین محورهای بحث فلسفی و الهیاتی از اعجاز را در سه محور: (۱) تحلیل مفهومی اعجاز (تعریف) (۲) امکان وقوع معجزات؛ و (۳) توجیه معرفتی یاور به وقوع معجزات جای داد. آنتونی فلو که در چند دهه اخیر چالش های الحادی قابل توجهی را فراروی متألّهان قرار داده است در ارتباط با معجزه نیز دیدگاهی الحادی برگزیده و نقدهایی را ارائه داده است.

دکتر محسن جوادی نیز پیش فرض الحاد را مورد بررسی قرار داد و گفت: مقاله پیش فرض الحاد نوشته آنتونی فلو در سال ۱۹۸۴ است که بارها در کتاب های مختلف فلسفه دین چاپ شده است. فلو در این مقاله می گوید تا ثابت کند که در جنال بر سر وجود خدا این مومنان هستند که باید اولاً نشان دهند خدا مفهومی قابل تصور است و دوم این که دلیلی بیابند تا ثابت کند که چنین مفهومی در خارج مصداق دارد. وی در ابتدا به سباحت پیش فرض الحاد با اصل برائت در حقوق اشاره می کند اما این را نمی پذیرد که اصل برائت مبنای این پیش فرض باشد. وی سپس با بیان این که پیش فرض الحاد یک رویه عقلانی است که مانند بقیه اصول عقلانی در چارچوب اغراض خاص شکل می گیرند بر درستی پیش فرض الحاد به عنوان یک اصل روشی که در چارچوب تحصیل معرفت به وجود خدا نظم و نسق گرفته تاکید می کند و اشکالات آن را پاسخ می دهد.

در پایان دکتر آیت الهی تیز به موضوع نگرش فلسفی - اسلامی به مسئله معناداری زبان دین پرداخته وی در باره این موضوع گفت: مسئله عدم

معناداری در حوزه های اخلاق، دین و هنر مابعدالطبیعه اولین بار توسط ویتگنشتاین مطرح شد و در ادامه حلقه وین و پوزیتیویست ها به بی معنایی زبان دین حکم کردند. اما شبهه بی معنایی زبان دین و گزاره های دینی به طور جدی با مثال و ایراد آنتونی فلو در قالب یک داستان در یک سمپوزیوم، محور توجه جدی فیلسوفان دین قرار گرفت. مثال آنتونی فلو برگرفته از تمثیل جان ویزدام بود که برای نشان دادن تفاوت نگرش یک خداپاور و یک ملحد و جلوه نگرش خداپاور مطرح کرده بود. در پاسخ به شبهه فلو که در قالب داستان ارائه شد، چندین پاسخ از متفکران ریحارد هیر، بازیل میچل، جان هیک و بان کرومی در قالب داستان مطرح شد. در این بحث پاسخ دیگری در قالب داستان ارائه خواهد شد تا ابهام معناداری که در تلقی غلط از نحوه ارتباط خدا و جهان است برطرف شده و پاسخ نهایی ارائه گردد.

همایش بین المللی ایران و قفقاز، تعامل تاریخی و فرهنگی

رایزنی فرهنگی ایران در گرجستان (تفلیس) و آکادمی علوم جمهوری گرجستان (موسسه شرق شناسی)، همایش با ارزش و راهگشایی در روزهای (۱۰ و ۱۱ ژوئن ۲۰۱۰ میلادی - ۲۰ و ۲۱ خرداد ماه ۱۳۸۹ خورشیدی) را در محل آکادمی برگزار کردند. در این همایش بین المللی، دانشمندان کشورهای گرجستان، جمهوری آذربایجان، ارمنستان و ایران به شرح زیر مقالات و سخنرانی های علمی خود را ارائه کردند

۱- گرجستان (۱۰ مقاله و سخنرانی) - ۲- جمهوری آذربایجان (۴ مقاله و سخنرانی) - ۳- ارمنستان (۲ مقاله و سخنرانی) - ۴- ایران (۵ مقاله و سخنرانی)

همایش با سخنرانی گئورگی سائیکیدزه (رئیس موسسه شرق شناسی گرجستان) شروع به کار کرد. جناب آقای مجید صابر (سفیر جمهوری اسلامی ایران در گرجستان)، جناب آقای علی اکبر اشعری (رئیس کتابخانه ملی ایران)، جناب آقای جمشید گیوناشویلی (سفیر سابق گرجستان در ایران) سخنرانان جلسه افتتاحیه بودند.

نشست علمی همایش با ارائه مقاله آقای دکتر ناصر تکمیل همایون از ایران (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، پژوهشکده علوم اجتماعی) تحت عنوان «ایران پژوهشی به گونه خودشناسی گرجستان» آغاز شد. متن کامل آن این سخنرانی گونه مقاله ای مستقل چاپ و انتشار خواهد یافت.

عمده ترین عناوینی که سخنرانان در این همایش ارائه داشتند از این قرار بود:

- ناصرالدین شاه قاجار و موزه قفقاز
- فرهنگ اشعار ترکی آذری
- فرامین مربوط به قفقاز در سده ۱۸ و ۱۹ میلادی
- کتب خطی و چاپی ترجمه های قدیمی شاهنامه به زبان گرجی
- روابط فرهنگی ایران و قفقاز در عهد باستان
- چینی های ایران و نقش و نگارهای هنری آن (موجود در موزه تفلیس)
- نقش دانشگاه دولتی باکو در آموزش زبان و ادبیات فارسی
- روابط سیاسی ایران و گرجستان در سده ۱۶ میلادی
- مناسبات ادبی ایران و جمهوری آذربایجان در ترجمه های شعری
- روابط اقتصادی ایران و گرجستان در سده ۱۹ میلادی
- از شرق تا شرق گرامی در معماری غیر دینی گرجستان از سده ۱۸ تا سده ۱۹ میلادی

- مجموعه ای از ضرب المثل های فارسی به زبان لاتین در سده ۱۷ میلادی

- نقش گذرگاه قفقاز در وابسته رقابت های ایران ساسانی و روم

- نقش تحقیقات خانم آندرونیکا شویلی

- بررسی دیوان میرزا مسلم قدسی ابروتی

در جلسه اختتامیه، کتابهایی را که آقای دکتر تکمیل همایون از طرف رئیس محترم پژوهشگاه برده بودند، توسط رایزن فرهنگی ایران (آقای خزاعی) به کتابخانه آکادمی علوم گرجستان هدیه شد. همچنین کتابهایی از طرف دفتر پژوهش های فرهنگی به برخی از استاتان و دانشمندان حاضر در همایش تقدیم گردید.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

فران، کلام و فلسفه (۲)
 به کوششی: دکتر حسین کلباسی اشتری و دکتر حمید انصاری
 ناشر: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 مدیر نشر: ناصر زعفرانی
 ناظر چاپ: سید اسماعیل راج
 نمونه‌خوان و صفحه‌آر: زهره جمشیدی کا
 چاپ و صحافی: بررسی دانش
 چاپ اول: ۱۳۸۹
 تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
 ردیف انتشار: ۸۹-۶
 بهار ۱۳۹۰، تهران

پنجشنبه ۶ خرداد

گزارش

نشست «وضعیت کنونی آموزش کلام»

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی، گروه فلسفه و کلام و عرفان شورای بررسی متون درسی دانشگاه در تاریخ ۸۹/۳/۶ نشست تخصصی «وضعیت کنونی آموزش کلام» با حضور اساتید و محققان علم کلام در محل سالن همایش‌های پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. حسین هوشنگی، دبیر این نشست بودند. محورهای پرداختن به مسئله آموزش کلام از منظر روش‌ها، شیوه‌ها و رویکردهای آموزشی و همچنین آسیب‌شناسی محتوا و ارائه راهکارهای اصلاحی، موضوع‌های مورد بحث این نشست بود. شرکت‌کنندگان در این نشست، ۲ موضوع را مورد بحث قرار دادند. اول: موضوعی که مستقیم ناظر بر آموزش کلام در دانشگاه‌ها، حوزه‌ها و آموزش و پرورش است و دوم: بررسی آموزش الهیات در ادیان دیگر که در این نشست مسیحیت مورد توجه قرار گرفت. در میزگرد کلام معتزلی و نومتزلی مباحث نظری راجع به کلام تطبیقی، سنت کلامی معتزلی و نومتزلی مورد بحث قرار گرفت. از دیگر محورهایی که در این نشست مورد بررسی قرار گرفت آموزش کلام در حوزه‌ها، آموزش کلام در دانشگاه‌ها، آموزش کلام در مسیحیت معاصر، آموزش کلام در برنامه درسی، گفتاری در کلام تطبیقی، آسیب‌شناسی متون آموزش کلام در دانشگاه و جریان‌شناسی کلام شیعه بود. این مباحث با حضور حجت‌الاسلام محمدتقی سبحانی، محمد مهدی اعتصامی، رضا اکبری، احمد یاکتجی، محمد سعیدی مهر، حسین کلباسی، رضا محمزناده، حسین هوشنگی، بیرشک و سلمانی از اساتید علم کلام در حوزه و دانشگاه مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

جامعه‌شناسی پزشکی

به دعوت پژوهشکده علوم اجتماعی خاتم دکتر شیرین احمدنیا، عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی و رئیس گروه جامعه‌شناسی پزشکی انجمن جامعه‌شناسی ایران، در جلسه‌ای با ریاست و اعضای هیئت علمی پژوهشکده به تبادل نظر پرداختند. در ابتدا دکتر علیرضا متجمی ضمن معرفی پژوهشکده، به تشریح فعالیت‌ها و پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه علوم انسانی پزشکی پرداخت. در ادامه طرفین در زمینه‌های مشترک همکاری از جمله تأسیس کتابخانه تخصصی جامعه‌شناسی پزشکی در پژوهشکده، تقاضای نامه همکاری با انجمن جامعه‌شناسی و همکاری‌های مشترک پژوهشی در برگزاری سمینار و طرح‌های مشترک پژوهشی به توافق رسیدند.

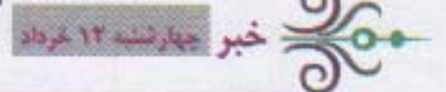
اعضای هیئت علمی و کارمندان بازنشسته

در سال ۸۸ و ۸۹ تعدادی از اعضای هیئت علمی و کادر آن‌ها به افتخار بازنشستگی نائل شدند. ضمن تشکر و قدردانی از همه عزیزان نامبرده در ذیل آرزوی توفیق، سربلندی و موفقیت روز افزون را برای آن‌ها داریم. اعضای هیئت علمی: محسن امین زاده، محسن آرمن، شهره باقری، شهلا حسینی، سهیلا سارمی، احمد کتانی، ایران کلباسی، حسن ملک، فروغ آقایی میدی، پروین اسلامی شاعر، علاءالدین افتخار جواد، استایا برلیان، فاطمه جدلی، گلریز صالح، مینو قطوره چی، جعفر مقدس و حسین نجفداری. اعضای کادر اداری: علی اکبر اسماعیلی جزین آبادی، شکر حسن زاده اورنج، هادی رحیمیان، احمد عبدالله سرشکی، سیف‌الله کرمل‌زاده، سید محسن کریم زاده محسنی، فاطمه ملاتی شیرتری، پرویز نعمتی.

انتصابات جدید در پژوهشگاه

در سال جاری پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، انتصابات جدیدی در پست‌های اداری خود داشته از جمله شهره انصاری سرپرست بخش فرهنگ نویسی، محمد محسن گلناتی، معاون کتابخانه مرکزی، ناهید موگد حکمت، رئیس بخش مطالعات توسعه، حسن زندیه، سرپرست واحد پژوهشگاه علوم انسانی در قم و رئیس دفتر مجلات علمی پژوهشی معاونت پژوهشی، رامین خاتبگی، سرپرست مرکز اسناد فرهنگی آسیا، مظفر نامدار طالب‌شناسی، رئیس پژوهشکده مطالعه فرهنگ‌ها.

خبر چهارشنبه ۱۲ خرداد

در تاریخ ۸۹/۳/۱۲ به مناسبت میلاد حضرت فاطمه (ع) و روز بزرگداشت مقام زن و مادر، مراسمی در سالن اجتماعات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد. در این مراسم خانم زهره مرشدی مجری برنامه، اشعاری در مدح حضرت زهرا (ع) مقام مادر و سال‌روز تولد امام خمینی (ق) را قرائت کردند. سپس، سرکار خانم دکتر تریا مکتون، مدیر گروه بررسی مسائل زنان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، در خصوص نیاز نگاه جامع‌نگر به جایگاه زنان، اولویت به حل آسیب‌های اجتماعی نسبت به مشکلات فردی زنان، نیاز به برنامه‌ریزی برای تحقیقات بنیادی در حوزه مطالعات زنان، مطالب ارزشمندی را بیان کردند. سپس گروه پنج‌گانه نوشتار لسه به رهبری آقای مهندس احمدی، برنامه خود را اجرا کردند و در پایان به همکاران خانم پژوهشگاه هدایایی اهداء شد.

گروه فکرپروری برای کودکان و نوجوانان (فبک) پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دوره‌های آشنایی با داستان‌نویسی برنامه فلسفه برای کودکان و نوجوانان شامل سه دوره درباره آشنایی با داستان‌نویسی برنامه فلسفه برای کودکان را به شرح زیر برگزار می‌کند:

عنوان دوره	تاریخ برگزاری	ساعت	هزینه
دوره آشنایی با برنامه فبک و داستان‌های فلسفه برای کودکان	۸۹/۶/۲۰	۸ ساعت ۱ روز	۳۰۰۰۰ تومان
دوره ویژگی‌های داستان‌های فلسفه برای کودکان	۸۹/۶/۲۱	۸ ساعت ۱ روز	۳۰۰۰۰ تومان
دوره نقد و بررسی داستان‌های فلسفه برای کودکان	۸۹/۶/۲۲	۸ ساعت ۱ روز	۳۰۰۰۰ تومان

دوره آشنایی با برنامه فبک و داستان‌های فلسفه برای کودکان

۹-۳۰:۱۰	سعید ناجی	تاریخچه و معرفی برنامه فلسفه برای کودکان اهداف و دستاوردهای برنامه فلسفه برای کودکان
۱۱-۱۳	خانم دکتر رشتچی	ویژگی‌های داستان‌های فلسفه برای کودکان و تفاوت‌های آن‌ها با دیگر داستان‌های کودک
۱۴-۱۶	دکتر شیخ رضایی	اهمیت و ضرورت استفاده از داستان نقش معلمان و چگونگی عملکرد آنان در فلسفه برای کودکان

دوره ویژگی‌های داستان‌های فلسفه برای کودکان

۹-۱۰:۳۰	خانم دکتر هدایتی	مفاهیم قابل طرح و بحث در کلاس‌ها و داستان‌های فلسفه برای کودکان با در نظر گرفتن مباحث رشد شناختی
۱۱-۱۳	خانم کرمانی - خانم دکتر حبیبی	عناصر داستان در داستان‌های فلسفه برای کودکان
۱۴-۱۶	آقای تاج‌دینی	داستان‌های مثنوی و آموزش اخلاق

دوره نقد و بررسی داستان‌های فلسفه برای کودکان

۹-۱۰:۳۰	خانم کرمانی - خانم حبیبی خانم رستمی - خانم کلهر	مقایسه چند نمونه داستان کودک با داستان‌های فلسفه برای کودکان
۱۱-۱۳	خانم کرمانی - خانم حبیبی خانم رستمی - خانم کلهر	مقایسه چند نمونه داستان کودک با داستان‌های فلسفه برای کودکان
۱۴-۱۶		برگزاری آزمون

- در انتهای دوره به افرادی که در تمام دوره‌ها شرکت کنند و در آزمون آن نمره قبولی بیاورند گواهی نامه ارائه می‌گردد.

- عموم دانشجویان به‌ویژه دانشجویان ادبیات داستانی، نویسندگان کودک و سایر علاقه‌مندان می‌توانند در این کارگاهها شرکت کنند.
- زمان برگزاری: بیستم الی بیست و دوم شهریورماه ساعت (۱۶-۸)
- مکان برگزاری: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (بزرگراه کردستان، خ ۶۳ غربی (ایران‌شناسی) جنب ساختمان آ.اس.پ)
- تلفن: ۸۸۶۱۲۸۷۱ تلفن همراه مدیر اجرایی کارگاهها (تماس در ساعات اداری) ۰۹۳۵۱۵۸۸۰۳۳

پست الکترونیک: fabak@ihcs.ac.ir

- آخرین مهلت ثبت‌نام: ۱۵ شهریورماه
- ثبت‌نام در ۲ مرحله انجام می‌گیرد:
- ۱- پیش ثبت نام: شامل ارسال فرم تکمیل شده و تقاضانامه به آدرس ایمیل فوق
- برای دریافت فرم ثبت‌نام به بخش اخبار و اطلاعیه سایت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی مراجعه کنید: www.ihcs.ac.ir
- ۲- ثبت‌نام قطعی: برای ثبت‌نام قطعی بر حسب الویث با افرادی که مرحله پیش‌ثبت نام را انجام داده‌اند تماس گرفته خواهد شد تا مدارک لازم برای ثبت نام را ارسال کنند.
- مدارک لازم: که باید برای ثبت نام قطعی با پست پش‌تاز ارسال شود: فتوکپی شناسنامه، ۲ قطعه عکس ۳×۴، اصل فیش بانکی و فرم تکمیل شده ثبت‌نام قطعی
- شماره حساب: ۰۳-۱۰۲۳۴۶۳۴۱۰۰ حساب سپهر، بانک صادرات شعبه (آ.اس.پ) به نام درآمدهای اختصاصی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

فرم پیش ثبت نام الکترونیکی کارگاه آشنایی با داستان‌نویسی فلسفه برای کودکان

نام:	نام خانوادگی:
سال تولد:	شماره تلفن:
میزان تحصیلات:	رشته تحصیلی:
سال اخذ آخرین مدرک تحصیلی:	دانشگاه محل تحصیل:
میزان آشنایی با برنامه فک:	طریقه آشنایی با برنامه فک:
شغل:	محل اشتغال:
آدرس محل کار:	
بیمه‌بابت:	مقتضای شرکت در دوره
دوره اول:	دوره آشنایی با برنامه فک و داستان‌های فلسفه برای کودکان
دوره دوم:	دوره ویژگی‌های داستان‌های فلسفه برای کودکان
دوره سوم:	دوره نقد و بررسی داستان‌های فلسفه برای کودکان
لطفاً مستطیل مقابل گزینه مورد نظر خود را کامل پر کنید.	
تاریخ تکمیل فرم:	امضاء:

فرم ثبت نام قطعی کارگاه آشنایی با داستان‌نویسی فلسفه برای کودکان

اینجانب به حساب وریز کردم.	صیغ	چفت شرکت در دوره	اول	دوم	سوم	را طی فیش
	تاریخ					امضاء

